

Ludność na rynku pracy w województwie podlaskim w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Population in the labour market in Podlaskie Voivodship in the light
of the National Census of Population and Housing 2021 results

Ludność na rynku pracy w województwie podlaskim w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Population in the labour market in Podlaskie Voivodship in the light
of the National Census of Population and Housing 2021 results

Urząd Statystyczny w Białymstoku Statistical Office in Białystok

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Białymstoku

Statistical Office in Białystok

pod kierunkiem

supervised by

Ewy Kamińskiej-Gawryluk

Zespół autorski

Editorial team

Renata Łapińska, Anna Rogalewska, Urszula Słucka, Anna Szeszko

Prace redakcyjne i skład

Editorial work and typesetting

Marzena Bylińska, Sylwia Jasińska, Ewa Kępa

Opracowanie graficzne

Graphics

Marzena Bylińska, Joanna Orłowska

Tłumaczenie

Translation

Kinga Karwowska

ISBN 978-83-89643-83-4

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on website

bialystok.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła

When publishing Statistical Office data — please indicate the source

Przedmowa

Przekazuję Państwu kolejne opracowanie przedstawiające wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 dotyczące województwa podlaskiego. Spis został przeprowadzony na terenie całej Polski w okresie od 1 kwietnia do 30 września 2021 r., według stanu na dzień 31 marca 2021 r.

Prezentowana publikacja jest opracowaniem tematycznym dotyczącym aktywności ekonomicznej ludności. Przedstawiono w niej szczegółową charakterystykę poszczególnych kategorii ludności w wieku 15 lat lub więcej, czyli pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo. Każda z tych zbiorowości została opisana pod względem cech społeczno-demograficznych, takich jak: płeć, miejsce zamieszkania, wiek, poziom wykształcenia.

Dane zamieszczone w opracowaniu dotyczą województwa ogółem, a część spośród nich również powiatów i gmin. Ważniejsze dane wojewódzkie zostały przedstawione na tle kraju. Dla zobrazowania skali i kierunków zmian, jakie dokonały się w regionie w ostatnim okresie międzyspisyowym, wyniki NSP 2021 zestawiono z danymi uzyskanymi ze spisu przeprowadzonego w 2011 r.

Informacje zaprezentowano w formie opisu analitycznego, którego uzupełnienie stanowią tablice oraz liczne mapy i wykresy, a także wyjaśnienia podstawowych pojęć.

Szersze informacje dotyczące metodologii i organizacji spisu zostały przedstawione w publikacji pt. „Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021. Metodologia i organizacja badania”, wydanej przez Główny Urząd Statystyczny w styczniu 2022 r.

Przekazując Państwu niniejsze opracowanie, mam nadzieję, że zamieszczone w nim wyniki spisu będą interesujące i przydatne dla szerokiego grona odbiorców danych statystycznych w regionie oraz staną się bazą umożliwiającą prowadzenie dalszych analiz. Bardziej szczegółowe informacje wynikowe z zakresu NSP 2021 są dostępne w Banku Danych Lokalnych pod adresem <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> w kategorii: Narodowe Spisy Powszechno.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Białymstoku

Ewa Kamińska-Gawryluk

Białystok, marzec 2024 r.

Preface

I would like to present you with next publication showing the 2021 National Population and Housing Census results regarding Podlaskie Voivodship. The census was carried out in Poland from 1 April to 30 September 2021 with information as of 31 March 2021.

This work is a thematic publication focusing on the economic activity of population. It provides detailed characteristics of each category of population aged 15 years or over, i.e. employed, unemployed, and economically inactive persons. Each category is described in terms of social and demographic features such as sex, place of residence, age, or level of education.

Data included in the publication concern the voivodship in general, and some facts and figures refer to powiats and gminas as well. Major data on voivodship are presented against the background of the country. To illustrate the scale and directions of changes that had taken place in the region in the last inter-census period, the results of the 2021 Census were compared with the data from the census conducted in 2011.

Information is presented in the form of an analytical description. The description is supplemented with tables, numerous maps and charts, as well as explanations of basic notions.

More information on the methodology and organization of the census is presented in the publication "National Population and Housing Census 2021. Research methodology and organization" published by the Statistics Poland in January 2022.

Presenting this publication, I hope that the results of the census shown here will be interesting and useful for many statistical data users in the region and will become a basis for further analyses. More detailed information on the results of the National Census 2021 is available in the Local Data Bank at <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> in the category: National Censuses.

Director
Statistical Office in Białystok

Ewa Kamińska-Gawryluk

Białystok, March 2024

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Spis treści	5
Contents	
Spis tablic	7
List of tables	
Spis wykresów	9
List of charts	
Spis map	11
List of maps	
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	12
Symbols. Major abbreviations	
Synteza	13
Executive summary	15
Rozdział 1. Aktywność ekonomiczna ludności	17
Chapter 1. Economic activity of population	
1.1. Charakterystyka aktywności ekonomicznej ludności	17
1.1. Economic activity of population	
1.2. Aktywność ekonomiczna ludności według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku	20
1.2. Economic activity of population by place of residence, sex and age groups	
1.3. Aktywność ekonomiczna ludności według miejsca zamieszkania, płci i poziomu wykształcenia	24
1.3. Economic activity of population by place of residence, sex and level of education	
1.4. Aktywność ekonomiczna ludności według grup wieku i poziomu wykształcenia	25
1.4. Economic activity of population by age groups and level of education	
Rozdział 2. Pracujący	27
Chapter 2. Employed persons	
2.1. Pracujący według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku	27
2.1. Employed persons by place of residence, sex and age groups	
2.2. Pracujący według poziomu wykształcenia	32
2.2. Employed persons by level of education	
2.3. Pracujący według statusu zatrudnienia	34
2.3. Employed persons by employment status	
Rozdział 3. Bezrobotni	37
Chapter 3. Unemployed persons	
3.1. Bezrobotni według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku	37
3.1. Unemployed persons by place of residence, sex and age groups	
3.2. Bezrobotni według miejsca zamieszkania, płci i ekonomicznych grup wieku	38
3.2. Unemployed persons by place of residence, sex and economic age groups	

	Str. Page
3.3. Stopa bezrobocia według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania	40
3.3. Unemployment rate by age groups, sex and place of residence	
3.4. Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia, miejsca zamieszkania i płci	43
3.4. Structure of unemployed persons by level of education, place of residence and sex	
3.5. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy, płci, miejsca zamieszkania i poziomu wykształcenia	44
3.5. Unemployed persons by the time of job seeking, sex, place of residence and level of education	
Rozdział 4. Bierni zawodowo	47
Chapter 4. Economically inactive persons	
4.1. Bierni zawodowo według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku	47
4.1. Economically inactive persons by place of residence, sex and age groups	
4.2. Bierni zawodowo według poziomu wykształcenia	50
4.2. Economically inactive persons by level of education	
4.3. Bierni zawodowo według przyczyn bierności zawodowej	52
4.3. Economically inactive persons by reasons for inactivity	
Uwagi metodologiczne	54
Methodological notes	

Spis tablic

List of tables

	Str. Page
Tablica 1. Ludność w wieku 15 lat lub więcej według aktywności ekonomicznej	17
Table 1. Population aged 15 years or over by economic activity	
Tablica 2. Współczynnik aktywności zawodowej według płci i miejsca zamieszkania	20
Table 2. Activity rate by sex and place of residence	
Tablica 3. Współczynnik aktywności zawodowej według grup wieku i poziomu wyszktałenia w 2021 r.	20
Table 3. Activity rate by age groups and level of education in 2021	
Tablica 4. Pracujący w wieku 15 lat lub więcej według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania	27
Table 4. Employed persons aged 15 years or over by age groups, sex and place of residence	
Tablica 5. Wskaźnik zatrudnienia według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania	29
Table 5. Employment rate by age groups, sex and place of residence	
Tablica 6. Pracujący w wieku 15 lat lub więcej według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania	32
Table 6. Employed persons aged 15 years or over by level of education, sex and place of residence	
Tablica 7. Pracujący w wieku 15 lat lub więcej według statusu zatrudnienia, płci i miejsca zamieszkania	35
Table 7. Employed persons aged 15 years or over by employment status, sex and place of residence	
Tablica 8. Bezrobotni według miejsca zamieszkania i płci	37
Table 8. Unemployed persons by place of residence and sex	
Tablica 9. Bezrobotni według miejsca zamieszkania, płci i ekonomicznych grup wieku	39
Table 9. Unemployed persons by place of residence, sex and economic age groups	
Tablica 10. Stopa bezrobocia według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania	41
Table 10. Unemployment rate by age groups, sex and place of residence	
Tablica 11. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy, płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.	44
Table 11. Unemployed persons by the time of job seeking, sex and place of residence in 2021	
Tablica 12. Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych według okresu poszukiwania pracy i grup wieku w 2021 r.	45
Table 12. Share of long-term unemployed persons in total number of unemployed persons by the time of job seeking and age groups in 2021	
Tablica 13. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy i poziomu wykształcenia w 2021 r.	45
Table 13. Unemployed persons by the time of job seeking and level of education in 2021	

	Str. Page
Tablica 14. Bierni zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania	47
Table 14. Economically inactive persons aged 15 years or over by age groups, sex and place of residence	
Tablica 15. Bierni zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania	50
Table 15. Economically inactive persons aged 15 years or over by level of education, sex and place of residence	
Tablica 16. Bierni zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według przyczyn bierności zawodowej w 2021 r.	53
Table 16. Economically inactive persons aged 15 years or over by reasons for inactivity in 2021	

Spis wykresów

List of charts

	Str. Page
Wykres 1. Struktura ludności w wieku 15 lat lub więcej według płci i aktywności ekonomicznej w 2021 r.	18
Chart 1. Structure of population aged 15 years or over by sex and economic activity in 2021	
Wykres 2. Struktura ludności w wieku 15 lat lub więcej według miejsca zamieszkania i aktywności ekonomicznej w 2021 r.	19
Chart 2. Structure of population aged 15 years or over by place of residence and economic activity in 2021	
Wykres 3. Struktura ludności w wieku 15 lat lub więcej według miejsca zamieszkania, płci i aktywności ekonomicznej w 2021 r.	21
Chart 3. Structure of population aged 15 years or over by place of residence, sex and economic activity in 2021	
Wykres 4. Struktura ludności w wieku 15 lat lub więcej według płci, grup wieku i aktywności ekonomicznej	22
Chart 4. Structure of population aged 15 years or over by sex, age groups and economic activity in 2021	
Wykres 5. Struktura ludności w wieku 15 lat lub więcej według miejsca zamieszkania, grup wieku i aktywności ekonomicznej w 2021 r.	23
Chart 5. Structure of population aged 15 years or over by place of residence, age groups and economic activity in 2021	
Wykres 6. Struktura ludności w wieku 15 lat lub więcej według poziomu wykształcenia, płci i aktywności ekonomicznej w 2021 r.	24
Chart 6. Structure of population aged 15 years or over by level of education, sex and economic activity in 2021	
Wykres 7. Struktura ludności w wieku 15 lat lub więcej według poziomu wykształcenia, miejsca zamieszkania i aktywności ekonomicznej w 2021 r.	25
Chart 7. Structure of population aged 15 years or over by level of education, place of residence and economic activity in 2021	
Wykres 8. Struktura pracujących w wieku 15 lat lub więcej według płci, miejsca zamieszkania i grup wieku	28
Chart 8. Structure of population aged 15 years or over by sex, place of residence and age groups	
Wykres 9. Struktura pracujących w wieku 15 lat lub więcej według poziomu wykształcenia, miejsca zamieszkania i płci w 2021 r.	33
Chart 9. Structure of employed persons aged 15 years or over by level of education, place of residence and sex in 2021	
Wykres 10. Struktura pracujących w wieku 15 lat lub więcej według grup wieku i poziomu wykształcenia w 2021 r.	34
Chart 10. Structure of employed persons aged 15 years or over by age groups and level of education in 2021	
Wykres 11. Struktura bezrobotnych według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku	38
Chart 11. Structure of unemployed persons by place of residence, sex and age groups	

	Str. Page
Wykres 12. Struktura bezrobotnych według płci i ekonomicznych grup wieku w 2021 r.	39
Chart 12. Structure of unemployed persons by sex and economic age groups in 2021	
Wykres 13. Struktura bezrobotnych według miejsca zamieszkania i ekonomicznych grup wieku w 2021 r.	40
Chart 13. Structure of unemployed persons by place of residence and economic age groups in 2021	
Wykres 14. Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia, miejsca zamieszkania i płci w 2021 r.	43
Chart 14. Structure of unemployed persons by level of education, place of residence and sex in 2021	
Wykres 15. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według płci, miejsca zamieszkania i grup wieku	49
Chart 15. Structure of economically inactive persons aged 15 years or over by sex, place of residence and age groups	
Wykres 16. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według poziomu wykształcenia, miejsca zamieszkania i płci w 2021 r.	51
Chart 16. Structure of economically inactive persons aged 15 years or over by level of education, place of residence and sex in 2021	
Wykres 17. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według miejsca zamieszkania i przyczyn bierności w 2021 r.	53
Chart 17. Structure of economically inactive persons aged 15 years or over by place of residence and reasons for inactivity in 2021	

Spis map

List of maps

	Str. Page
Mapa 1. Współczynnik aktywności zawodowej w 2021 r.	19
Map 1. Activity rate in 2021	
Mapa 2. Pracujący w wieku 15 lat lub więcej w 2021 r.	29
Map 2. Employed persons aged 15 years or over in 2021	
Mapa 3. Wskaźnik zatrudnienia według płci w 2021 r.	31
Map 3. Employment rate by sex in 2021	
Mapa 4. Wskaźnik zatrudnienia w 2021 r.	31
Map 4. Employment rate in 2021	
Mapa 5. Pracujący na własny rachunek niezatrudniający pracowników w ogólnej liczbie pracujących w wieku 15 lat lub więcej w 2021 r.	36
Map 5. Self-employed persons without employees (own-account workers) in total number of employed persons aged 15 years or over in 2021	
Mapa 6. Stopa bezrobocia według płci w 2021 r.	42
Map 6. Unemployment rate by sex in 2021	
Mapa 7. Stopa bezrobocia w 2021 r.	42
Map 7. Unemployment rate in 2021	
Mapa 8. Udział biernych zawodowo w ogólnej liczbie osób w wieku 15 lat lub więcej w 2021 r.	48
Map 8. Share of economically inactive persons in total number of persons aged 15 years or over in 2021	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol	Opis
„W tym” "Of which"	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given
Comma (,)	used in figures represents the decimal point

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót	Znaczenie
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point
r.	rok
dok. cont.	dokończenie continued
tj. i.e.	to jest that is
ozn.	to znaczy
NSP	Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań

Synteza

Aktywność ekonomiczna ludności

Stan aktywności ekonomicznej ludności według danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 oraz jego porównanie z wynikami NSP 2011 pokazują rozwój, jaki nastąpił w okresie dziesięciu lat na rynku pracy w województwie podlaskim. Wśród pozytywnych zmian należy wymienić znaczne zmniejszenie liczby bezrobotnych (o 60,7%), które dotyczyło wszystkich grup wieku niezależnie od miejsca zamieszkania i płci. Znacząco obniżyła się stopa bezrobocia (z poziomu 12,0% w 2011 r. do 4,6% w 2021 r.). Nastąpił istotny wzrost liczby pracujących (o 10,9%) oraz spadek liczby (o 11,0%) i odsetka (z 45,1% w 2011 r. do 41,7% w 2021 r.) osób biernych zawodowo.

Pracujący

Według danych NSP 2021, liczebność populacji pracujących w województwie podlaskim wynosiła 501365 osób i była o 10,9% (o 49355 osób) większa niż w 2011 r. Liczba pracujących w okresie dziesięciu lat wzrosła wśród mężczyzn o 8,2%, a wśród kobiet o 14,2%. W miastach przybyło 13,0% pracujących, a na wsi – 7,8%.

W 2021 r. w Podlaskiem wskaźnik zatrudnienia kształtował się na poziomie 55,6% i był o 7,3 p. proc. wyższy niż dziesięć lat wcześniej. We wszystkich grupach wieku (z wyjątkiem 65 lat lub więcej) niezależnie od miejsca zamieszkania i płci zaobserwowano jego wzrost w porównaniu z 2011 r. Najwyższą wartość wskaźnika zatrudnienia (85,5%) stwierdzono w grupie osób mających 35–44 lata, natomiast najniższą (7,1%) – wśród osób w wieku 65 lat lub więcej.

Według wyników spisu, w 2021 r. w województwie podlaskim w strukturze pracujących według poziomu wykształcenia największy udział (podobnie jak w 2011 r.) miały osoby z wykształceniem średnim lub policealnym – wynosił on 38,7% i był o 0,5 p. proc. wyższy niż dziesięć lat wcześniej. Analiza poziomu wykształcenia pracujących wykazała, że kobiety były lepiej wykształcone niż mężczyźni. Wykształcenie co najmniej średnie posiadało 83,4% pracujących kobiet i 66,5% pracujących mężczyzn, tj. odpowiednio o 6,9 p. proc. i 9,6 p. proc. więcej niż w 2011 r.

W województwie podlaskim w okresie dekady między ostatnimi spisami nastąpił wzrost liczby pracowników najemnych o 18,9% (z 301596 do 358552) i pracodawców o 28,2% (z 15176 do 19455). Odnotowano natomiast spadek liczby pracujących na własny rachunek niezatrudniających pracowników o 4,2% (z 99642 do 95439) oraz pracujących w innym charakterze o 24,3% (z 35055 do 26533).

Bezrobotni

Według wyników NSP 2021, w województwie podlaskim w ostatnim tygodniu marca 2021 r. liczba bezrobotnych wynosiła 24235 osób i na przestrzeni dziesięciu lat zmniejszyła się o 60,7% (o 37467 osób). Wśród bezrobotnych przeważali mężczyźni, którzy stanowili 59,3% omawianej zbiorowości.

W porównaniu z wynikami spisu z 2011 r. odnotowano spadek liczby osób bezrobotnych we wszystkich grupach wieku niezależnie od miejsca zamieszkania i płci. Najbardziej korzystne zmiany w tym zakresie wystąpiły w miastach wśród osób młodych w wieku 15–24 lata. Liczba bezrobotnych w tej grupie zmniejszyła się o 82,5%.

W 2021 r. stopa bezrobocia w województwie podlaskim kształtowała się na poziomie 4,6% i w porównaniu z wynikami poprzedniego spisu zmniejszyła się o 7,4 p. proc. W przypadku mężczyzn wynosiła 5,1%, a wśród kobiet – 4,1%; jej spadek w ostatnim okresie międzyspisywym wyniósł w tych grupach odpowiednio 6,9 p. proc. i 8,0 p. proc. Omawiany wskaźnik obniżył się najbardziej (o 19,3 p. proc.) wśród osób w wieku 15–24 lata.

W województwie podlaskim w 2021 r. w strukturze bezrobotnych według poziomu wykształcenia największy udział miały osoby z wykształceniem średnim lub policealnym (39,3%), a najniższy – z wykształceniem wyższym (17,5%). Najwięcej bezrobotnych kobiet legitymowało się wykształceniem średnim lub policealnym (44,1%) oraz wyższym (26,1%). W przypadku bezrobotnych mężczyzn najwyższy odsetek dotyczył osób z wykształceniem średnim lub policealnym (35,9%) oraz z zasadniczym zawodowym/branżowym (28,6%). Najmniej bezrobotnych mężczyzn posiadało wykształcenie wyższe (11,6%).

W 2021 r. w województwie podlaskim zbiorowość długotrwale bezrobotnych (tj. pozostających bez pracy dłużej niż rok) liczyła 13466 osób, co stanowiło 55,6% ogółu bezrobotnych. W ciągu dziesięciu lat ich liczba zmniejszyła się o 16,4%. Wraz z wiekiem bezrobotnych wzrastał odsetek poszukujących pracy dłużej niż rok. Wyjątek stanowiła grupa osób w wieku 65 lat lub więcej.

Bierni zawodowo

Według wyników NSP 2021, w ostatnim tygodniu marca 2021 r. populacja osób biernych zawodowo w województwie podlaskim liczyła 375650 osób i zmniejszyła się o 11,0% (o 46390 osób) w porównaniu z wynikami spisu przeprowadzonego w 2011 r. Wśród mężczyzn i kobiet ich liczba była mniejsza niż dziesięć lat wcześniej odpowiednio o 12,6% i 9,9%. Większy spadek zanotowano na wsi (o 13,1%) niż w miastach (o 9,5%).

W województwie podlaskim w 2021 r. w strukturze biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według poziomu wykształcenia największy udział miały osoby z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego (36,1%), a najmniejszy – osoby posiadające wykształcenie wyższe (10,9%). Kobiety były lepiej wykształcone niż mężczyźni. Wykształcenie co najmniej średnie posiadało 49,7% biernych zawodowo kobiet i 39,0% biernych zawodowo mężczyzn.

W porównaniu z wynikami spisu z 2011 r. w strukturze biernych zawodowo w Podlaskiem zmniejszył się tylko udział osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego – o 15,6 p. proc. Zwiększył się natomiast odsetek osób legitymujących się wykształceniem średnim lub policealnym, zasadniczym zawodowym/branżowym oraz wyższym odpowiednio o: 6,3 p. proc., 5,2 p. proc. i 3,0 p. proc.

W 2021 r. najistotniejszą przyczyną bierności zawodowej w województwie podlaskim było korzystanie z emerytury, renty lub dochodów kapitałowych (akcje, obligacje lub z własności), którą zadeklarowały 173532 osoby, co stanowiło 46,2% ogółu biernych zawodowo.

Executive summary

Economic activity of population

Economic activity of population, according to data from the National Census of Housing and Population 2021, and its comparison with the results of National Census of Housing and Population 2011 show the progress that had been made in the labour market in Podlaskie Voivodship in a decade. Among positive changes, a significant 60.7% decrease in the number of unemployed persons should be listed, which was reported in all age groups, irrespective of the place of residence or sex. Unemployment rate went down notably as well – from 12.0% recorded in 2011 to 4.6% noted in 2021. There was considerable growth in the number of employed persons, by 10.9%, a fall in the number of economically inactive persons – by 11.0% – and a decrease in their percentage (from 45.1% noted in 2011 to 41.7% observed in 2021).

Employed persons

According to data from the National Census of Housing and Population 2021, the population of employed persons in Podlaskie Voivodship was 501365. It had grown by 10.9% (i.e. by 49355 persons) since 2011. In this decade, the number of employed persons among males rose by 8.2%, and females – by 14.2%. In the cities, there was an increase in the number of employed persons by 13.0%, and in rural areas – by 7.8%.

In Podlaskie Voivodship in 2021, the employment rate was 55.6% (by 7.3 pp higher than that noted 10 years before). This growth was recorded in all age groups (excluding 65 years old or over) in comparison with 2011, irrespective of the place of residence or sex. The highest value of employment rate was observed in the group of 34–44-year-olds, 85.5%, and the lowest, 7.1% – in the one consisting of people aged 65 years or over.

According to census results, in 2021 and in 2011 alike, the group of persons with secondary or post-secondary education prevailed in the structure of employed persons by levels of education in Podlaskie Voivodship. Their share accounted for 38.7% in 2021 and was by 0.5 pp higher than 10 years before. The analysis of education level of employed population shows that women were better educated than men. 83.4% of employed women, and 66.5% of employed men declared having at least secondary-level education (which is respectively by 6.9 and 9.6 pp more than in 2011).

In Podlaskie Voivodship, the inter-censuses decade witnessed the growth in employees by 18.9% (from 301596 to 358552) and employers by 28.2% (from 15176 to 19455). Drops, by 4.2% and 24.3% respectively, were recorded in the number of self-employed persons without employees (own-account workers) – from 99642 to 95439 – and in the number of employed persons working in another capacity – from 35055 to 26533.

Unemployed persons

According to the National Census of Housing and Population 2021, the number of unemployed persons in the last week of March 2021 amounted to 24235 persons and diminished by 60.7% (by 37467 persons) since the previous census. Men prevailed in the unemployed persons and constituted 59.3% of this population.

The comparison of both censuses shows a decrease in the number of unemployed persons in all age groups irrespective of the place of residence or sex. The most favourable changes in terms of unemployment referred to young people, namely those aged 15–24 years, living in urban areas, whose number in the unemployed category dropped by 82.5%.

In 2021, the unemployment rate in Podlaskie Voivodship was 4.6% and decreased by 7.4 pp in relation to the results of the previous census. In the case of men, it equalled 5.1%, and in the case of women – 4.1%; a fall in the unemployment rate in the inter-censuses period in these groups was 6.9 and 8.0 pp respectively. This rate fell the greatest, by 19.3 pp, in the group of 15–24-year-olds.

In 2021, in Podlaskie Voivodship, persons with secondary or post-secondary education prevailed in the structure of unemployed persons by levels of education – 39.3%, the ones with tertiary education, comprising 17.5%, represented the smallest group. Women with secondary or post-secondary education (accounting for 44.1%) and women with tertiary education (26.1%) had the highest share in the population of unemployed women. In the case of unemployed men, the highest share constituted men with secondary or post-secondary education (35.9%) together with the ones with basic sectoral/vocational one – 28.6%. The least numerous group was that of the men with tertiary education – 11.6%.

In Podlaskie Voivodship in 2021, the population of long-term unemployed persons (i.e. being out of work for longer than a year) equalled 13466, which accounted for 55.6% of the total unemployed persons. In a decade, their number fell by 16.4%. It is visible that the percentage of people seeking work for longer than a year grew with the age of the unemployed. It did not, however, refer to the group of persons aged 65 years or over.

Economically inactive persons

According to the results of the National Census of Housing and Population 2021, the number of people that were economically inactive in the last week of March 2021 equalled 375650 and fell by 11.0% (i.e. by 46390 persons) in comparison with data results of 2011 census. The number of economically inactive persons among men and women was smaller than a decade before by respectively 12.6% and 9.9%. The drop was more visible in rural areas, by 13.1%, than in urban ones, by 9.5%.

In Podlaskie Voivodship in 2021, the structure of economically inactive persons aged 15 years or over by level of education shows that the most numerous group was that with lower secondary, primary, primary not completed and without school education – 36.1%, and the least numerous one – with tertiary education – 10.9%. Women were better educated than men. 49.7% of economically inactive women and 39.0% of economically inactive men had at least secondary education.

A comparison of data from both censuses shows that in the structure of economically inactive persons in Podlaskie Voivodship a fall, by 15.6 pp, was noted only in the share of people with lower secondary, primary, primary not completed and without school education. Yet, the share of persons with secondary or post-secondary, basic sectoral/vocational, and tertiary education increased by 6.3, 5.2, and 3.0 pp respectively.

In 2021, being a beneficiary of a retirement or disability pension or having capital income (stocks, bonds or income from property), declared by 173532 persons, who constituted 46.2% of the total economically inactive population, were the most important reasons for economic inactivity in Podlaskie Voivodship.

Rozdział 1

Chapter 1

Aktywność ekonomiczna ludności

Economic activity of population

Analiza aktywności ekonomicznej obejmuje charakterystykę trzech kategorii osób: pracujących, bezrobotnych oraz biernych zawodowo. Podczas Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań przeprowadzonego pomiędzy 1 kwietnia a 30 września 2021 r. spośród wszystkich spisanych osób badaniu aktywności ekonomicznej podlegały osoby, które ukończyły 15 lat.

1.1. Charakterystyka aktywności ekonomicznej ludności

1.1. Economic activity of population

W województwie podlaskim badanie aktywności ekonomicznej realizowane w ramach NSP 2021 objęło 977023 osoby. Wśród tych osób przeważały kobiety, które stanowiły 51,8% omawianej zbiorowości, natomiast udział mężczyzn kształtował się na poziomie 48,2% (w Polsce odpowiednio 52,2% i 47,8%). W porównaniu z danymi uzyskanymi w NSP 2011 liczebność tej grupy zmniejszyła się o 4,4% (w kraju była mniejsza o 1,8%).

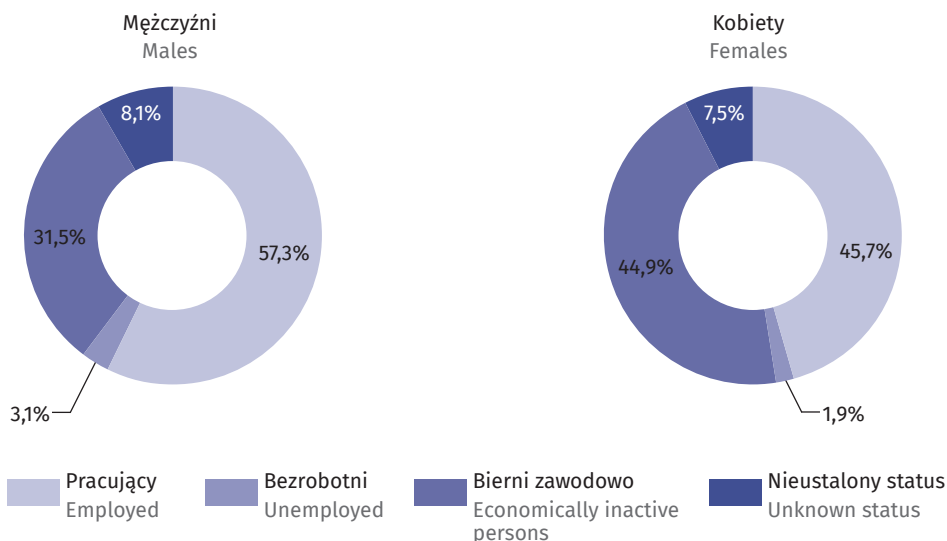
Sytuacja zawodowa tych osób została określona według trzech klas: pracujących, bezrobotnych oraz biernych zawodowo. Wyniki NSP 2021 wykazały, że w województwie podlaskim największą część (51,3%) populacji ludności w wieku 15 lat lub więcej stanowiły osoby pracujące (w kraju – 53,5%). W porównaniu z wynikami spisu z 2011 r. liczba pracujących zwiększyła się o 10,9% (w kraju – o 14,0%). Pomiedzy rokiem 2011 i 2021 nastąpił spadek liczby bezrobotnych o 60,7% (w kraju – o 63,9%) oraz biernych zawodowo o 11,0% (w kraju – o 11,3%). Bieżąca aktywność ekonomiczna w ramach powyższych klas nie została ustalona dla 7,8% wszystkich osób w wieku 15 lat lub więcej uczestniczących w spisie w 2021 r. oraz 8,4% – w 2011 r.

Tablica 1. Ludność w wieku 15 lat lub więcej według aktywności ekonomicznej
Table 1. Population aged 15 years or over by economic activity

Status aktywności ekonomicznej Economic activity status	2011		2021	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w odsetkach in percent	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w odsetkach in percent
Ogółem Total	1021680	100,0	977023	100,0
Pracujący Employed	452010	44,2	501365	51,3
Bezrobotni Unemployed	61702	6,0	24235	2,5
Bierni zawodowo Economically inactive persons	422040	41,3	375650	38,4
Nieustalony status Unknown status	85928	8,4	75773	7,8

Wyniki spisu z 2021 r. wykazały zróżnicowanie struktury ludności według aktywności ekonomicznej pomiędzy kobietami a mężczyznami. Większy był odsetek pracujących mężczyzn niż kobiet, który wynosił odpowiednio 57,3% i 45,7% (w kraju – 59,7% i 47,8%) oraz mężczyzn niż kobiet mających status osób bezrobotnych – odpowiednio 3,1% i 1,9% (w kraju – 2,6% i 2,0%). Biernych zawodowo było mniej wśród mężczyzn niż kobiet – odpowiednio 31,5% i 44,9% (w kraju – 31,4% i 44,8%), a odsetek osób o nieustalonym statusie aktywności ekonomicznej był niższy w grupie kobiet niż mężczyzn i wynosił odpowiednio 7,5% i 8,1% (w kraju – 5,3% i 6,3%).

Wykres 1. Struktura ludności w wieku 15 lat lub więcej według płci i aktywności ekonomicznej w 2021 r.
Chart 1. Structure of population aged 15 years or over by sex and economic activity in 2021

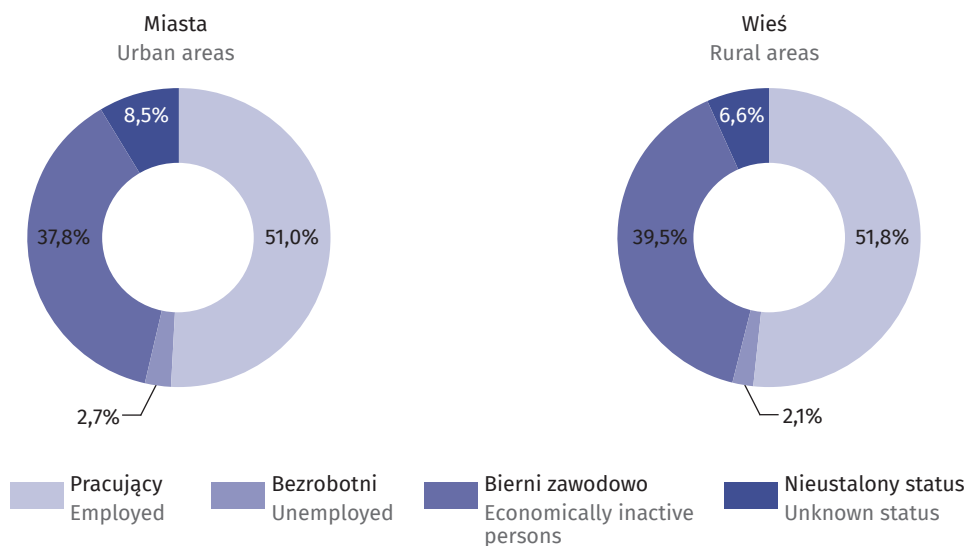
Wśród najważniejszych zmian, jakie nastąpiły między 2011 a 2021 r., należy wskazać wzrost odsetka pracujących (mężczyzn – o 6,9 p. proc., a kobiet – o 7,3 p. proc.) oraz spadek udziału bezrobotnych (o 3,8 p. proc. wśród mężczyzn i 3,3 p. proc. wśród kobiet). Udział biernych zawodowo był niższy w 2021 r. niż dziesięć lat wcześniej wśród mężczyzn – o 2,8 p. proc. i kobiet – o 3,0 p. proc. W 2011 r. do żadnej z grup aktywności ekonomicznej nie sklasyfikowano 8,3% badanych mężczyzn oraz 8,5% kobiet, a w spisie w 2021 r. było to odpowiednio 8,1% i 7,5%.

Spis powszechny z 2021 r. wykazał, że ludność województwa podlaskiego różniła się pod względem aktywności ekonomicznej w zależności od miejsca zamieszkania. Wyższy był odsetek osób pracujących wśród mieszkających na wsi niż w miastach – o 0,8 p. proc. (w kraju – o 2,3 p. proc.) oraz odsetek biernych zawodowo – o 1,7 p. proc. (w kraju w miastach był o 0,2 p. proc. wyższy niż na wsi). Odsetek bezrobotnych niższy był natomiast na terenach wiejskich niż w miastach – o 0,6 p. proc. Analizowane dane wykazały także, że trudniej było ustalić status aktywności zawodowej osób zamieszkujących w miastach niż na wsi. Odsetek osób, dla których nie ustalono tego statusu w miastach wynosił 8,5%, a na wsi – 6,6%.

W okresie od 2011 do 2021 r. nastąpił wzrost odsetka pracujących w miastach i na wsi odpowiednio o 7,5 p. proc. i 6,4 p. proc. (w Polsce – o 7,5 p. proc. i 7,2 p. proc.), spadek odsetka bezrobotnych odpowiednio o 4,5 p. proc. i 2,1 p. proc. (w kraju – o 4,1 p. proc. i 3,8 p. proc.) i odsetka osób biernych zawodowo odpowiednio o 2,5 p. proc. i 3,4 p. proc. (w Polsce – o 4,5 p. proc. i 3,6 p. proc.). W 2021 r. mniejszy niż w 2011 r. był odsetek osób niesklasyfikowanych do żadnej z wyżej wymienionych grup.

Wykres 2. Struktura ludności w wieku 15 lat lub więcej według miejsca zamieszkania i aktywności ekonomicznej w 2021 r.

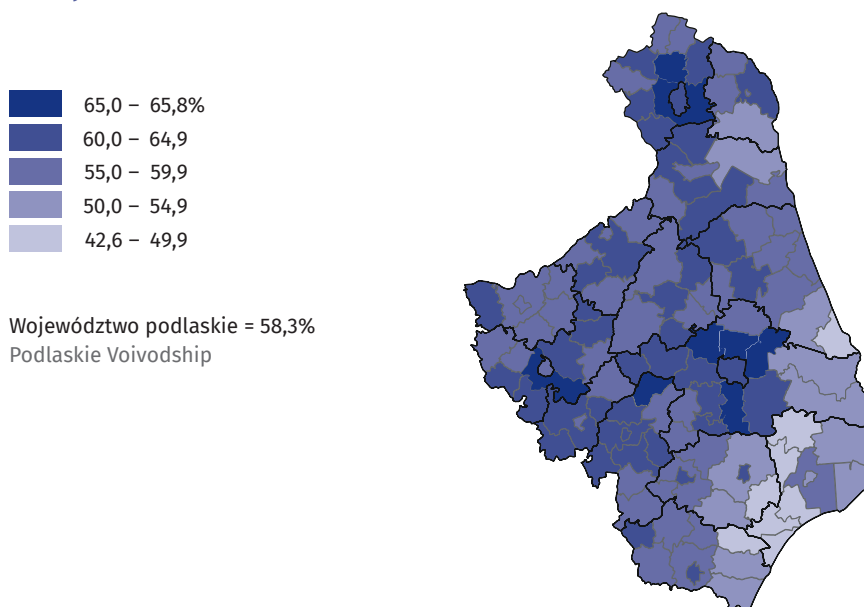
Chart 2. Structure of population aged 15 years or over by place of residence and economic activity in 2021

Przy obliczaniu współczynnika aktywności zawodowej, wskaźnika zatrudnienia oraz stopy bezrobocia w dalszej części publikacji nie uwzględniono osób o nieustalonym statusie na rynku pracy. Oznacza to, że do dalszych analiz włączone zostały tylko osoby, co do których uzyskano jednoznaczną informację dotyczącą posiadania przez nie jednego ze statusów na rynku pracy, tj. pracujący, bezrobotny, bierny zawodowo. Te trzy grupy zostały w publikacji przeanalizowane w ramach aktywności ekonomicznej ludności.

Mapa 1. Współczynnik aktywności zawodowej w 2021 r.

Map 1. Activity rate in 2021

Udział osób aktywnych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej w ogólnej liczbie ludności z ustalonym statusem aktywności ekonomicznej wzrósł z 54,9% w 2011 r. do 58,3% w 2021 r. (w kraju odpowiednio z 55,1% do 59,2%). Oznacza to, że większość populacji mieszkańców województwa podlaskiego w analizowanej grupie wieku w 2021 r. miała status osoby pracującej bądź aktywnie poszukującej pracy. Wskaźnik zatrudnienia wzrósł z 48,3% w 2011 r. do 55,6% w 2021 r., a stopa bezrobocia w analogicznym okresie spadła z 12,0% do 4,6%.

Według wyników NSP 2021, wśród gmin województwa podlaskiego najwyższy wskaźnik aktywności zawodowej (65,8%) odnotowano w gminie Juchnowiec Kościelny, a najniższy – w gminie Kleszczel (42,6%).

1.2. Aktywność ekonomiczna ludności według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku

1.2. Economic activity of population by place of residence, sex and age groups

Wskaźnikiem charakteryzującym aktywność ekonomiczną ludności i pozwalającym ocenić zasoby podaży pracy jest współczynnik aktywności zawodowej. Opisuje on procentowy udział wśród ludności w wieku 15 lat lub więcej osób, które są aktywne zawodowo, czyli sklasyfikowane jako pracujący albo bezrobotni. W 2021 r. współczynnik aktywności zawodowej mężczyzn był nieco wyższy w miastach niż na wsi i kształtował się na poziomie odpowiednio 65,8% i 65,5% (w kraju odwrotnie – współczynnik aktywności zawodowej mężczyzn był nieco wyższy na wsi niż w miastach i wynosił odpowiednio 67,3% i 65,9%). Podobną sytuację odnotowano również w odniesieniu do kobiet, wśród których analizowany wskaźnik w miastach kształtował się na poziomie 52,5%, a na wsi – 49,9% (w kraju odpowiednio 52,7% i 52,6%).

Współczynnik aktywności zawodowej w 2021 r., w porównaniu do danych ze spisu z 2011 r., wzrósł wśród kobiet na wsi o 5,1 p. proc., a w miastach – o 2,9 p. proc., natomiast wśród mężczyzn zwiększył się na wsi o 3,3 p. proc. i w miastach o 3,1 p. proc.

Tablica 2. Współczynnik aktywności zawodowej według płci i miejsca zamieszkania

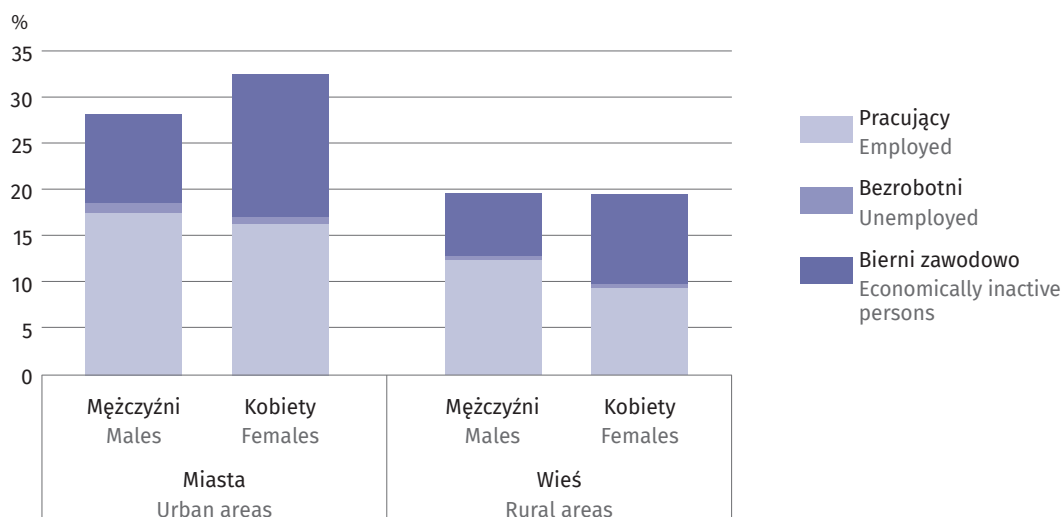
Table 2. Activity rate by sex and place of residence

Miejsce zamieszkania Place of residence	2011	2021	2011	2021	2011	2021
	ogółem total		mężczyźni males		kobiety females	
	w %		in %			
Ogółem Total	54,9	58,3	62,5	65,7	47,7	51,5
Miasta Urban areas	55,8	58,7	62,7	65,8	49,6	52,5
Wieś Rural areas	53,6	57,7	62,2	65,5	44,8	49,9

Analiza aktywności ekonomicznej mieszkańców miast i wsi według płci w Podlaskiem wykazała, że w 2021 r. największy udział pracujących w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat lub więcej wystąpił wśród mężczyzn mieszkających w miastach. W tej grupie najwyższy udział mieli również bezrobotni. Największy odsetek biernych zawodowo odnotowano wśród kobiet mieszkających w miastach. Należy jednak pamiętać, że 3/5 ludności województwa podlaskiego to mieszkańcy miast.

Wykres 3. Struktura ludności w wieku 15 lat lub więcej według miejsca zamieszkania, płci i aktywności ekonomicznej w 2021 r.

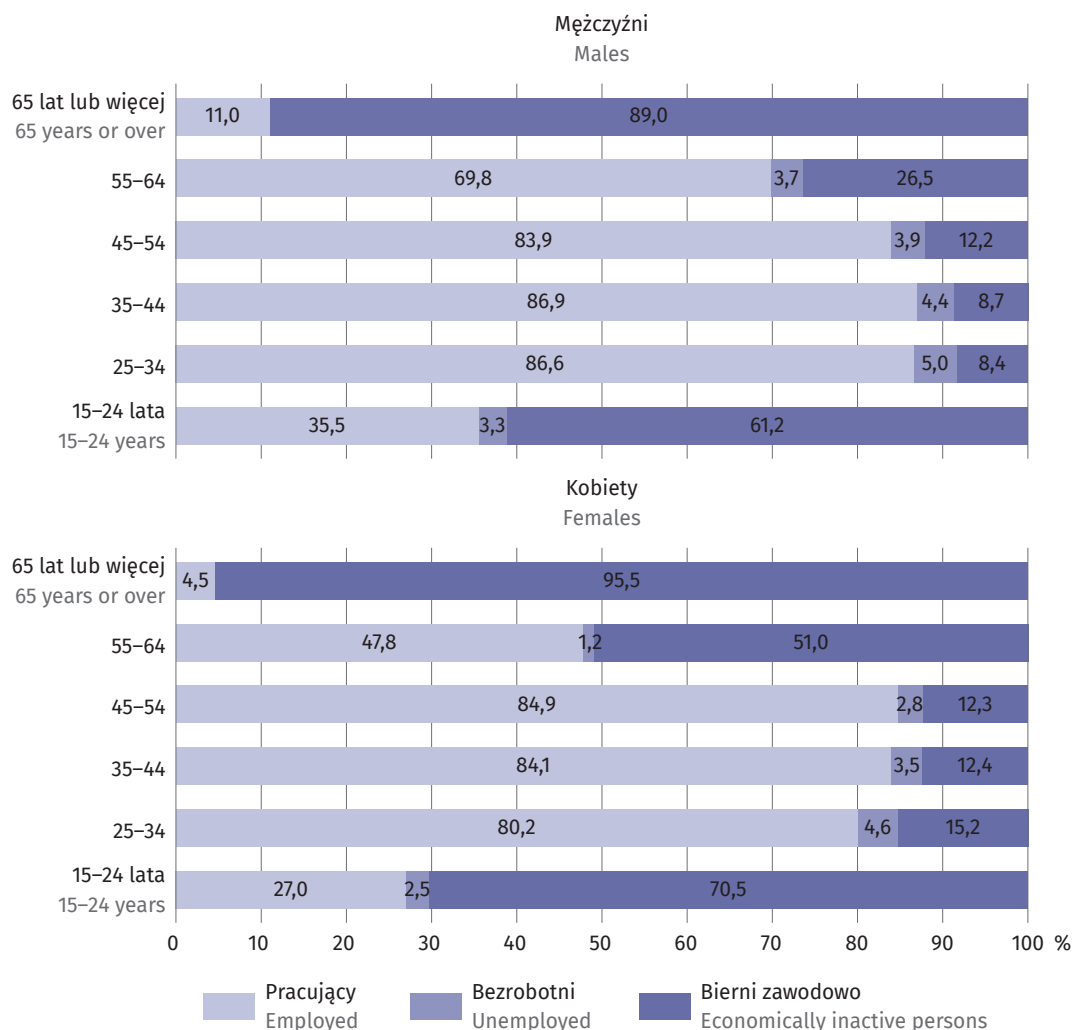
Chart 3. Structure of population aged 15 years or over by place of residence, sex and economic activity in 2021

Analizując aktywność ekonomiczną ludności według płci i grup wieku można stwierdzić, że odsetek pracujących mężczyzn w 2021 r. był wyższy niż kobiet we wszystkich grupach wieku (z wyjątkiem 45–54 lata). Największa różnica wystąpiła w grupie wieku 55–64 lata i wynosiła 22,0 p. proc. (w kraju – 21,0 p. proc). Spośród wszystkich osób z określonym statusem aktywności ekonomicznej największy odsetek pracujących mężczyzn zanotowano w grupie wieku 35–44 lata (86,9%), a kobiet – w grupie wieku 45–54 lata (84,9%). W 2021 r. udział osób bezrobotnych we wszystkich kategoriach wieku zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn nie przekroczył 5,0% (w kraju – 4,2%). Najwyższy był w grupie wieku 25–34 lata, a w kolejnych grupach wieku zmniejszał się zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet. W grupie wieku 55–64 lata udział bezrobotnych mężczyzn był ponad trzykrotnie większy niż kobiet. W przypadku biernych zawodowo we wszystkich grupach wieku wyższy odsetek dotyczył kobiet, przy czym największa różnica (24,6 p. proc.) wystąpiła wśród osób w wieku 55–64 lata.

Wykres 4. Struktura ludności w wieku 15 lat lub więcej według płci, grup wieku i aktywności ekonomicznej w 2021 r.

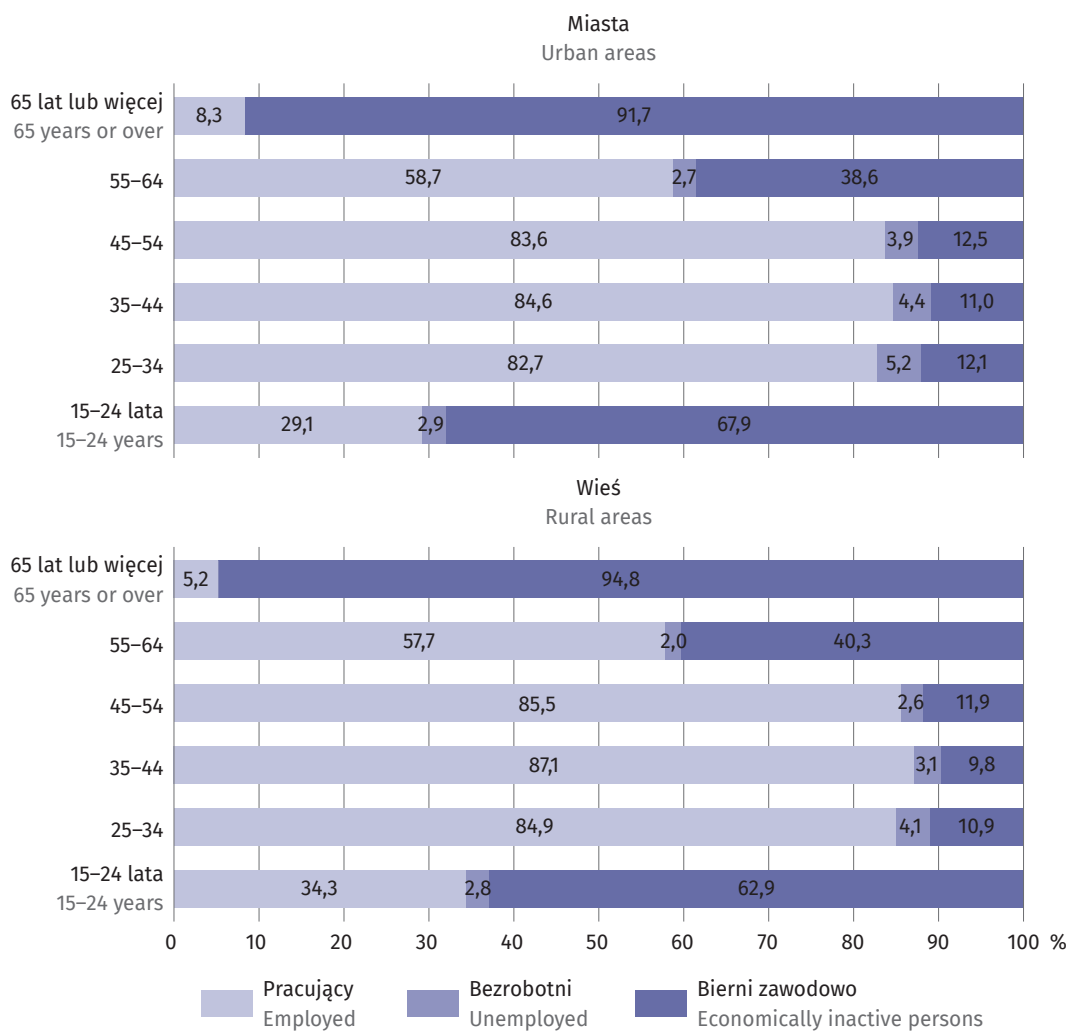
Chart 4. Structure of population aged 15 years or over by sex, age groups and economic activity in 2021

Na podstawie wyników analizy aktywności ekonomicznej ludności według miejsca zamieszkania i wieku można zauważyć, że w 2021 r. odsetek osób pracujących był wyższy na wsi niż w miastach w czterech z sześciu analizowanych grup wieku. Największe różnice wystąpiły w grupach wieku 15-24 lata oraz 35-44 lata, odpowiednio 5,2 p. proc. i 2,5 p. proc. W grupach wieku 65 lat lub więcej oraz 55-64 lata odsetek osób pracujących na wsi był niższy niż w miastach (odpowiednio o 3,1 p. proc. i 1,0 p. proc.). W przypadku osób bezrobotnych wyższy ich odsetek we wszystkich grupach wieku odnotowano na obszarach miejskich, przy czym największa różnica (1,3 p. proc.) wystąpiła wśród osób w wieku 35-44 i 45-54 lata. W odniesieniu do biernych zawodowo wyższy ich udział stwierdzono w miastach niż na wsi (z wyjątkiem osób w grupach wieku 55-64 lata i 65 lat lub więcej). Największa różnica (5,0 p. proc.) wystąpiła w grupie wieku 15-24 lata.

Wykres 5. Struktura ludności w wieku 15 lat lub więcej według miejsca zamieszkania, grup wieku i aktywności ekonomicznej w 2021 r.

Chart 5. Structure of population aged 15 years or over by place of residence, age groups and economic activity in 2021

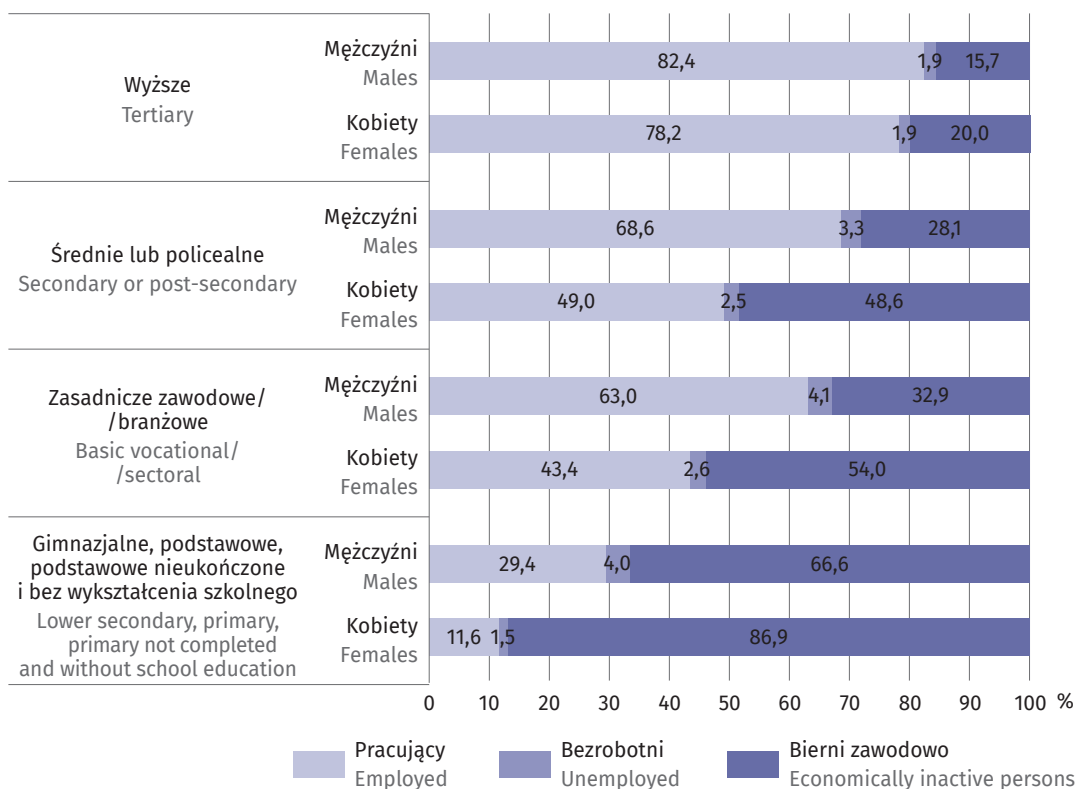
1.3. Aktywność ekonomiczna ludności według miejsca zamieszkania, płci i poziomu wykształcenia

1.3. Economic activity of population by place of residence, sex and level of education

Według danych spisowych z 2021 r., różnice w aktywności ekonomicznej ludności w Polsce, jak i w województwie podlaskim związane są z poziomem uzyskanego wykształcenia. Im wyższy poziom wykształcenia (zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn), tym wyższy udział osób pracujących, a niższy udział biernych zawodowo.

Wykres 6. Struktura ludności w wieku 15 lat lub więcej według poziomu wykształcenia, płci i aktywności ekonomicznej w 2021 r.

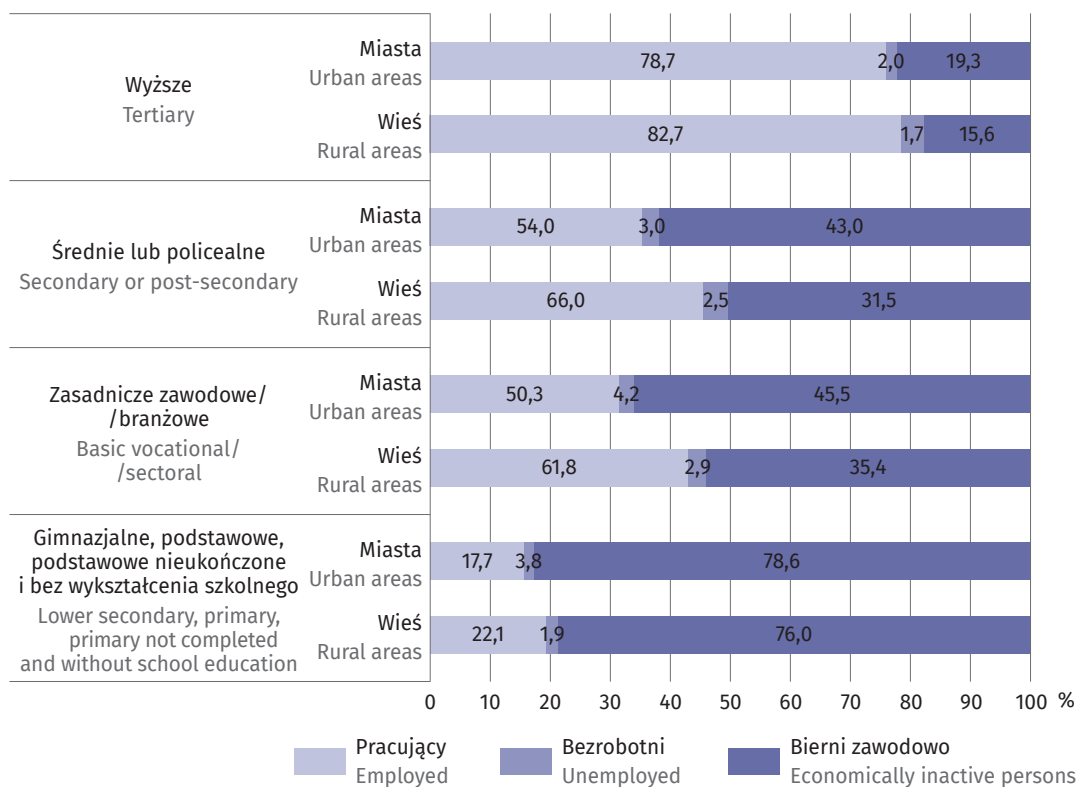
Chart 6. Structure of population aged 15 years or over by level of education, sex and economic activity in 2021

Wyniki spisu z 2021 r. wykazały, że im wyższy poziom wykształcenia, tym wyższy odsetek pracujących i niższy odsetek biernych zawodowo zarówno na wsi, jak i w miastach. Różnice w statusie aktywności ekonomicznej między zamieszkującymi w miastach i na wsi widoczne są dla każdego z poziomów wykształcenia. W 2021 r. wyższy był odsetek pracujących na terenach wiejskich niż w miastach, a niższy – biernych zawodowo. W miastach odnotowano wyższy udział osób bezrobotnych niż na wsi dla każdego z poziomów wykształcenia. Odsetek bezrobotnych z wykształceniem wyższym zarówno wśród mieszkańców miast, jak i wsi był relatywnie niewielki i wyniósł odpowiednio 2,0% i 1,7%.

Wykres 7. Struktura ludności w wieku 15 lat lub więcej według poziomu wykształcenia, miejsca zamieszkania i aktywności ekonomicznej w 2021 r.

Chart 7. Structure of population aged 15 years or over by level of education, place of residence and economic activity in 2021

1.4. Aktywność ekonomiczna ludności według grup wieku i poziomu wykształcenia

1.4. Economic activity of population by age groups and level of education

Wyniki spisu z 2021 r. potwierdzają, że dla wszystkich grup wieku od 25 roku życia poziom aktywności zawodowej powiązany jest z poziomem wykształcenia. Im wyższy poziom wykształcenia, tym wyższy poziom aktywności zawodowej.

W województwie podlaskim najwyższa wartość współczynnika aktywności zawodowej wystąpiła wśród osób legitymujących się wykształceniem wyższym w grupach wieku 45–54 lata – 94,6% (w kraju – 94,5%) oraz 35–44 lata – 94,4% (w kraju – 94,5%), a najniższa – wśród osób w wieku co najmniej 65 lat oraz 55–64 lata z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym. Ponadto, w grupie wieku 15–24 lata (podobnie jak kraju) wartość współczynnika aktywności zawodowej była znacznie niższa niż w grupach wieku z przedziału 25–64 lata, co wynika z kontynuowania nauki przez znaczną część osób w tym wieku.

Tablica 3. Współczynnik aktywności zawodowej według grup wieku i poziomu wykształcenia w 2021 r.
 Table 3. Activity rate by age groups and level of education in 2021

Poziom wykształcenia Level of education	Ogółem Total	Grupy wieku Age groups					
		15–24 lata 15–24 years	25–34	35–44	45–54	55–64	65 lat lub więcej 65 years or over
		w % in %					
Ogółem Total	58,3	34,3	88,3	89,5	87,8	60,7	71
Wyższe Tertiary	81,7	60,8	92,8	94,4	94,6	74,4	18,2
Średnie lub policealne Secondary or post-secondary	61,1	46,2	87,3	88,3	87,8	59,8	8,7
Zasadnicze zawodowe/ /branżowe Basic vocational/sectoral	59,1	76,5	83,9	86,4	86,2	60,3	6,7
Gimnazjalne, podstawowe, podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego Lower secondary, primary, primary not completed and without school education	22,9	10,5	68,4	71,1	75,6	46,8	2,3

Rozdział 2

Chapter 2

Pracujący

Employed persons

Istotną grupą z punktu widzenia analizy rynku pracy są pracujący. Według wyników spisu przeprowadzonego w 2021 r., stanowili oni największą zbiorowość osób w wieku 15 lat lub więcej o ustalonym statusie aktywności ekonomicznej.

2.1. Pracujący według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku

2.1. Employed persons by place of residence, sex and age groups

Według danych NSP 2021, populacja pracujących w województwie podlaskim liczyła 501365 osób, tj. o 10,9% (w kraju – o 14,0%) więcej niż w 2011 r.

Ponad połowa pracujących (60,8%) mieszkała w miastach. W ciągu dekady w miastach przybyło 13,0% pracujących (w Polsce – 12,6%), a na wsi – 7,8% (w kraju – 16,3%).

Większą część pracujących stanowili mężczyźni, a ich odsetek kształtował się na poziomie 53,8%. W okresie dziesięciu lat liczba pracujących mężczyzn wzrosła o 8,2%, a kobiet – o 14,2%, podczas gdy w kraju – odpowiednio o 10,8% i 18,0%.

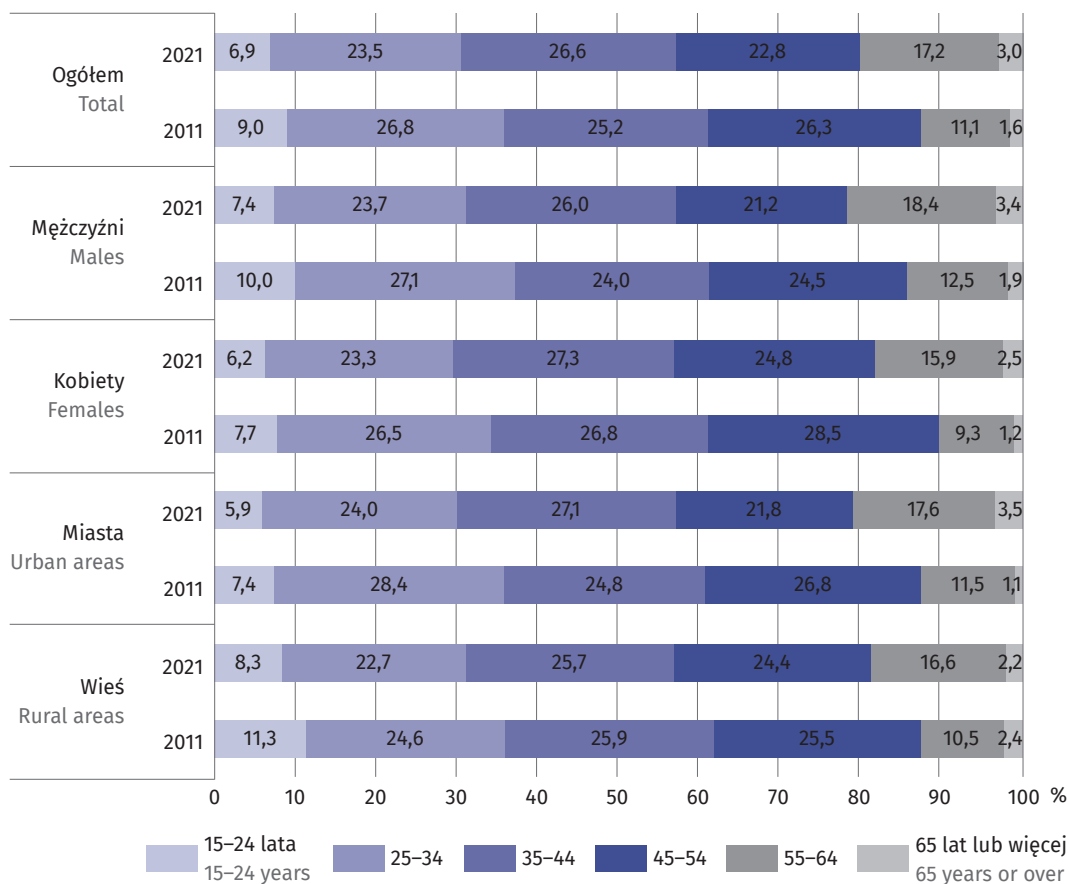
Tablica 4. Pracujący w wieku 15 lat lub więcej według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania

Table 4. Employed persons aged 15 years or over by age groups, sex and place of residence

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	Grupy wieku Age groups					65 lat lub więcej 65 years or over
			15–24 lata 15–24 years	25–34	35–44	45–54	55–64	
Ogółem Total	2011	452010	40510	121355	114083	118816	49967	7280
	2021	501365	34461	117889	133238	114522	86381	14874
mężczyźni males	2011	249305	24984	67653	59736	60966	31183	4783
	2021	269853	20012	63899	70147	57186	49535	9074
kobiety females	2011	202705	15526	53701	54347	57850	18783	2497
	2021	231512	14449	53990	63091	57336	36846	5800
Miasta Urban areas	2011	269871	20014	76582	66984	72452	30918	2921
	2021	305066	18116	73334	82729	66528	53830	10529
Wieś Rural areas	2011	182139	20496	44773	47098	46364	19048	4359
	2021	196299	16345	44555	50509	47994	32551	4345

W Podlaskiem w strukturze pracujących według wieku w 2021 r., w porównaniu z 2011 r., największy spadek (o 5,9 p. proc.) odnotowano wśród pracujących kobiet w grupie wieku 45–54 lata mieszkających w miastach. W kraju najgłębszy spadek (o 6,3 p. proc.) wystąpił wśród mężczyzn w grupie wieku 25–34 lata mieszkających w miastach. W analizowanym okresie w województwie podlaskim najwyższy wzrost (o 9,9 p. proc.) stwierdzono w przypadku pracujących kobiet w wieku 55 lat lub więcej mieszkających w miastach, a w kraju (o 5,7 p. proc.) – wśród mężczyzn w analogicznej grupie wieku mieszkających na wsi.

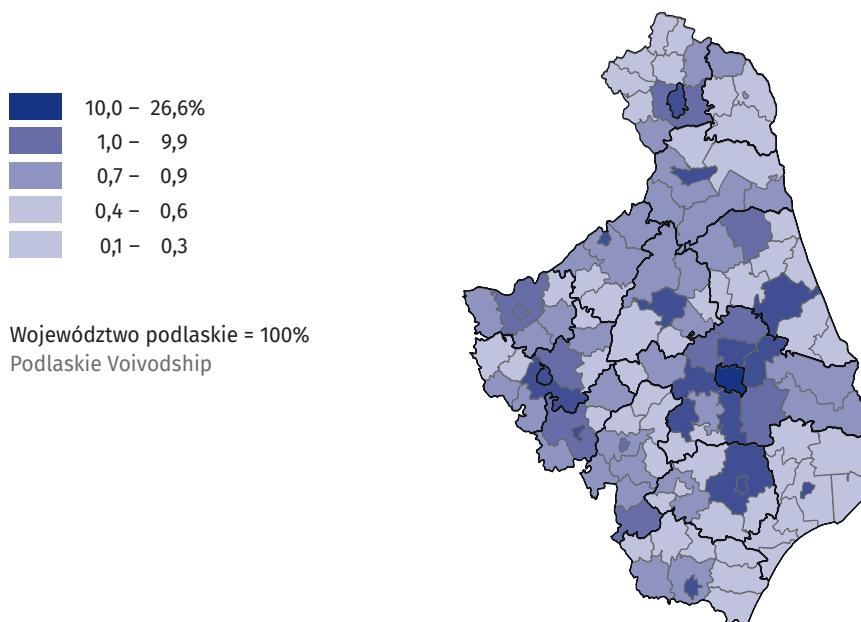
Wykres 8. Struktura pracujących w wieku 15 lat lub więcej według płci, miejsca zamieszkania i grup wieku
Chart 8. Structure of population aged 15 years or over by sex, place of residence and age groups

Zgodnie z wynikami NSP 2021, wśród pracujących w województwie podlaskim przeważali mieszkańcy miast na prawach powiatu. Największą grupę, tj. 26,6% pracujących stanowili mieszkańcy Białegostoku, 6,0% – Suwałk i 5,0% – Łomży. Najmniejszy odsetek osób pracujących wystąpił w gminach: Dubicze Cerkiewne, Milejczyce i Rudka (po 0,1%).

Mapa 2. Pracujący w wieku 15 lat lub więcej w 2021 r.

Map 2. Employed persons aged 15 years or over in 2021

Podstawą oceny natężenia zatrudnienia w różnych grupach jest wskaźnik zatrudnienia. Określa on udział pracujących w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat lub więcej w danej grupie. Według danych NSP 2021, w Podlaskiem wskaźnik ten kształtował się na poziomie 55,6% i był o 1,2 p. proc. niższy niż w kraju. Biorąc pod uwagę płeć oraz miejsce zamieszkania, wskaźnik zatrudnienia w regionie był zdecydowanie wyższy w grupie mężczyzn niż kobiet i wynosił odpowiednio 62,4% wobec 49,4%, natomiast wśród mieszkańców miast i wsi kształtował się na zbliżonym poziomie (55,7% wobec 55,5%). W ciągu dziesięciu lat odnotowano większy wzrost wskaźnika zatrudnienia w miastach (o 7,9 p. proc.) niż na wsi (o 6,4 p. proc.), natomiast wśród mężczyzn i kobiet jego wzrost ukształtował się na tym samym poziomie (o 7,4 p. proc.).

Tablica 5. Wskaźnik zatrudnienia według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania

Table 5. Employment rate by age groups, sex and place of residence

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	Grupy wieku Age groups					
			15-24 lata 15-24 years	25-34	35-44	45-54	55-64	65 lat lub więcej 65 years or over
			w % in %					
Ogółem Total	2011	48,3	25,1	74,6	80,0	74,2	36,6	4,2
	2021	55,6	31,4	83,5	85,5	84,4	58,3	7,1
mężczyźni males	2011	55,0	29,9	79,6	81,9	75,7	48,1	7,2
	2021	62,4	35,5	86,6	86,9	83,9	69,8	11,0
kobiety females	2011	42,0	19,8	69,1	78,1	72,6	26,2	2,4
	2021	49,4	27,0	80,2	84,1	84,9	47,8	4,5

Tablica 5. Wskaźnik zatrudnienia według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania (dok.)

Table 5. Employment rate by age groups, sex and place of residence (cont.)

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	Grupy wieku Age groups					
			15–24 lata 15–24 years	25–34	35–44	45–54	55–64	65 lat lub więcej 65 years or over
			w % in %					
Miasta Urban areas	2011	47,8	20,8	72,9	77,6	71,6	35,6	3,3
	2021	55,7	29,1	82,7	84,6	83,6	58,7	8,3
mężczyźni males	2011	53,4	23,5	77,1	79,1	72,7	47,4	5,9
	2021	62,1	32,0	85,6	85,9	82,6	69,4	12,6
kobiety females	2011	42,8	18,1	68,5	76,2	70,6	25,8	1,7
	2021	50,2	26,1	79,7	83,3	84,6	50,0	5,6
Wieś Rural areas	2011	49,1	31,2	77,6	83,8	78,6	38,4	5,3
	2021	55,5	34,3	84,9	87,1	85,5	57,7	5,2
mężczyźni males	2011	57,3	39,1	83,9	85,9	80,2	49,3	8,5
	2021	62,8	39,8	88,3	88,5	85,6	70,2	8,7
kobiety females	2011	40,7	22,5	70,2	81,3	76,7	26,9	3,1
	2021	48,1	28,2	80,9	85,5	85,4	43,5	2,8

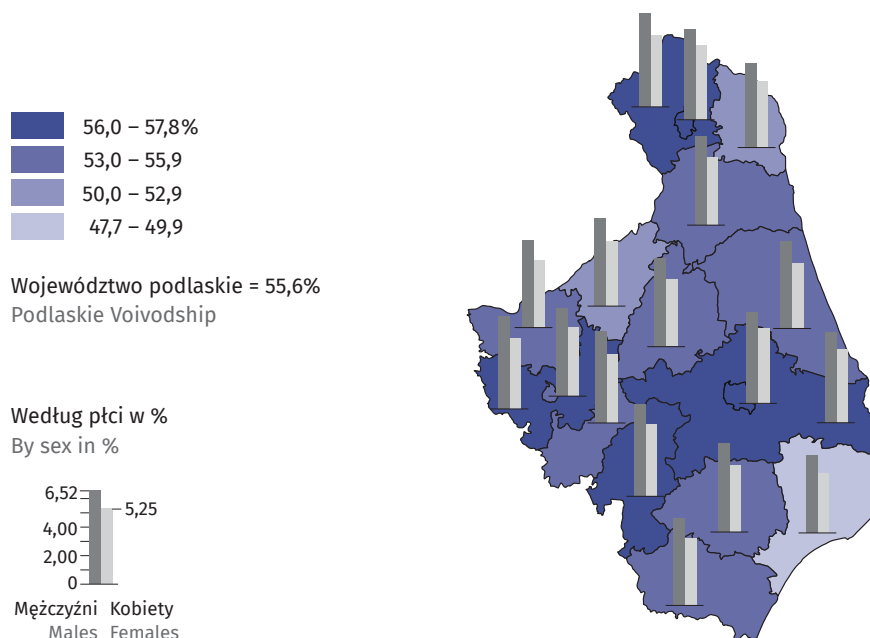
Wyniki ostatniego spisu w zakresie poziomu zatrudnienia z uwzględnieniem takich cech jak wiek i płeć wykazały, że w Podlaskiem w stosunkowo najlepszej sytuacji znajdowały się osoby w wieku 25–54 lata. Najwyższą wartość wskaźnika zatrudnienia (85,5%) stwierdzono w grupie osób mających 35–44 lata, zaś najniższą (7,1%) – wśród osób w wieku 65 lat lub więcej.

W 2021 r., w porównaniu z 2011 r., wskaźnik zatrudnienia wzrósł we wszystkich badanych grupach wieku niezależnie od miejsca zamieszkania i płci (wyjątek stanowiły kobiety w wieku 65 lat lub więcej mieszkające na wsi, w przypadku których wskaźnik obniżył się o 0,3 p. proc.). Największy wzrost (o 24,2 p. proc.) analizowanego wskaźnika odnotowano wśród pracujących kobiet w wieku 55–64 lata mieszkających w miastach.

Wskaźnik zatrudnienia w województwie podlaskim był znacznie zróżnicowany terytorialnie. Rozpiętość między maksymalną a minimalną wartością dla poszczególnych powiatów wynosiła 10,1 p. proc. Najwyższy wskaźnik zanotowano w powiecie suwalskim (57,8%) i mieście Białystok (57,6%), najniższy zaś – w powiecie hajnowskim (47,7%). Biorąc pod uwagę płeć, najwyższą wartość odsetka pracujących mężczyzn stwierdzono w powiecie suwalskim (65,2%), a kobiet – w mieście Białystok (52,5%), natomiast najniższą – w powiecie hajnowskim dla obu płci (odpowiednio 54,4% i 41,6%).

Mapa 3. Wskaźnik zatrudnienia według płci w 2021 r.

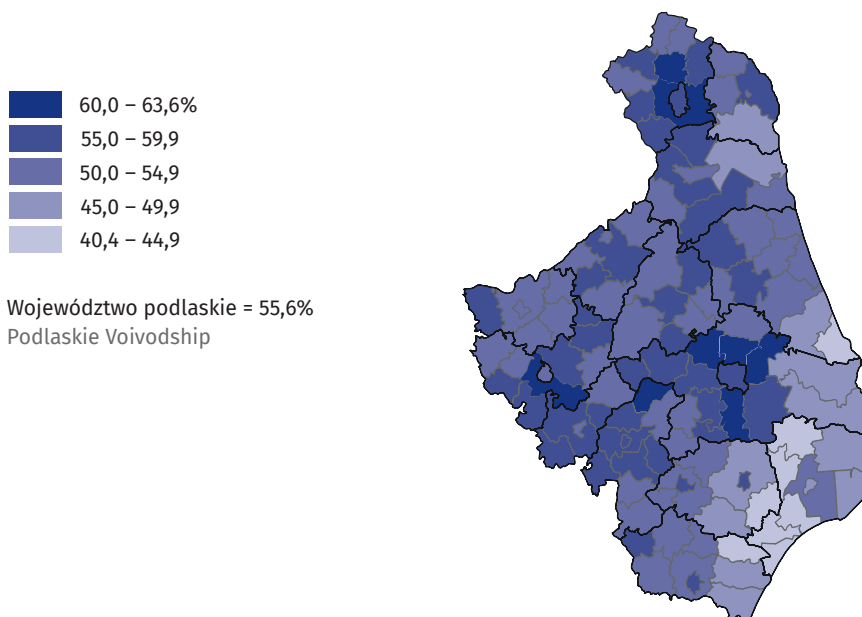
Map 3. Employment rate by sex in 2021

Wśród gmin regionu największa wartość wskaźnika zatrudnienia wystąpiła w gminie Kobylin-Borzymy (63,6%), a najmniejsza – w gminie Kleszczele (40,4%).

Mapa 4. Wskaźnik zatrudnienia w 2021 r.

Map 4. Employment rate in 2021

2.2. Pracujący według poziomu wykształcenia

2.2. Employed persons by level of education

W województwie podlaskim w 2021 r. w strukturze pracujących według poziomu wykształcenia największy udział miały osoby z wykształceniem średnim lub policealnym – 38,7%. Wysoki był również odsetek osób z wykształceniem wyższym – 35,6%. Podobnie kształtowała się sytuacja w kraju, przy czym wartości wskaźnika wynosiły odpowiednio 36,7% i 36,1%. Najmniejszy udział w populacji pracujących zarówno w Podlaskiem, jak i w Polsce miały osoby z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego – odpowiednio 7,1% i 5,7%.

Tablica 6. Pracujący w wieku 15 lat lub więcej według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania

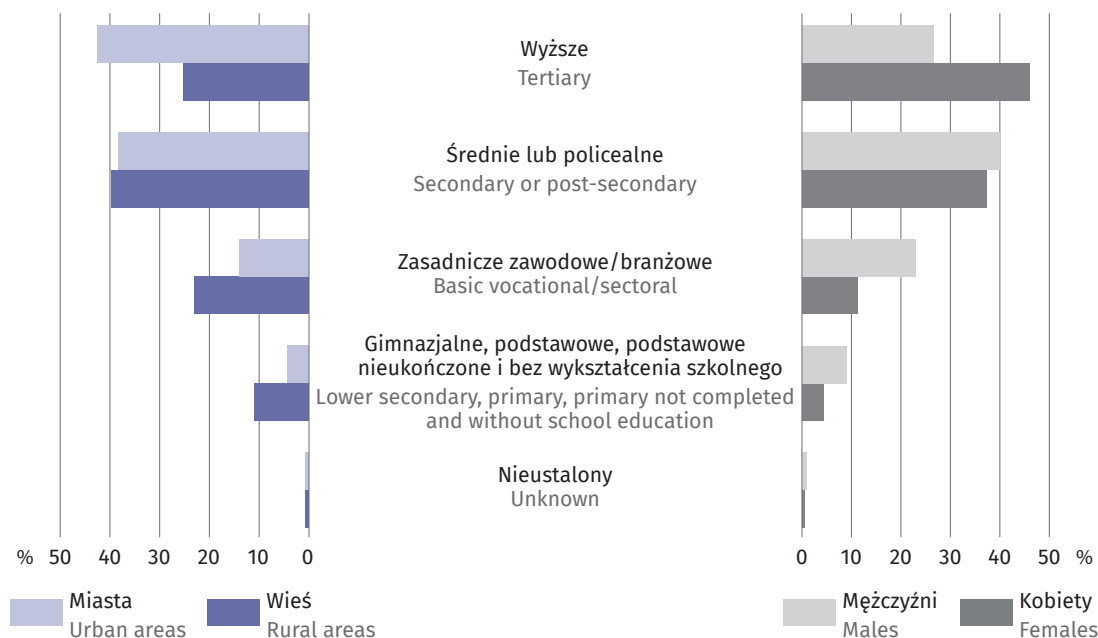
Table 6. Employed persons aged 15 years or over by level of education, sex and place of residence

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	Wyższe Tertiary	Średnie lub policealne Secondary or post- secondary	Zasadnicze zawodowe/ /branżowe Basic vocational/ /sectoral	Gimnazjalne, podstawowe, podstawowe nieukoń- czone i bez wykształcenia szkolnego Lower second- ary, primary, primary not completed and without school education	Nieustalony Unknown
Ogółem Total	2011	452010	124559	172488	100291	54189	483
	2021	501365	178571	193998	88719	35471	4606
mężczyźni males	2011	249305	52492	89489	70621	36438	265
	2021	269853	71863	107617	62463	24870	3040
kobiety females	2011	202705	72068	82999	29670	17752	216
	2021	231512	106708	86381	26256	10601	1566
Miasta Urban areas	2011	269871	97321	109952	48410	13831	357
	2021	305066	129064	116386	43405	13466	2745
mężczyźni males	2011	141889	40951	56654	34422	9686	176
	2021	158023	52179	64154	30546	9355	1789
kobiety females	2011	127982	56371	53298	13988	4145	180
	2021	147043	76885	52232	12859	4111	956
Wieś Rural areas	2011	182139	27238	62537	51881	40359	124
	2021	196299	49507	77612	45314	22005	1861
mężczyźni males	2011	107416	11541	32834	36199	26751	91
	2021	111830	19684	43463	31917	15515	1251
kobiety females	2011	74723	15697	29702	15682	13607	35
	2021	84469	29823	34149	13397	6490	610

Analiza poziomu wykształcenia pracujących w wieku 15 lat lub więcej w Podlaskiem wykazała, że kobiety były lepiej wykształcone niż mężczyźni. Wykształcenie co najmniej średnie posiadało 83,4% pracujących kobiet i 66,5% pracujących mężczyzn.

Wykres 9. Struktura pracujących w wieku 15 lat lub więcej według poziomu wykształcenia, miejsca zamieszkania i płci w 2021 r.

Chart 9. Structure of employed persons aged 15 years or over by level of education, place of residence and sex in 2021

Najwięcej pracujących kobiet legitymowało się wykształceniem wyższym (46,1%), podczas gdy odsetek pracujących mężczyzn z tym poziomem wykształcenia wynosił 26,6%. W przypadku pracujących posiadających wykształcenie średnie lub policealne, wyższym udziałem charakteryzowali się mężczyźni (39,9%) niż kobiety (37,3%). Najmniej było pracujących mężczyzn i kobiet z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego, a ich odsetek wynosił odpowiednio 9,2% oraz 4,6%.

Wśród pracujących w miastach dominowały osoby z wykształceniem wyższym (42,3%), podczas gdy na wsi były to osoby legitymujące się wykształceniem średnim lub policealnym (39,5%).

Lepiej wykształceni byli pracujący mieszkańcy miast niż wsi. W miastach odnotowano zdecydowanie większy (o 17,1 p. proc.) niż na wsi udział osób pracujących z wykształceniem wyższym. Na wsi, w porównaniu z miastami, wyższy był natomiast odsetek osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym, gimnazjalnym, podstawowym, podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego oraz średnim lub policealnym (odpowiednio o: 8,9 p. proc., 6,8 p. proc. i 1,4 p. proc.).

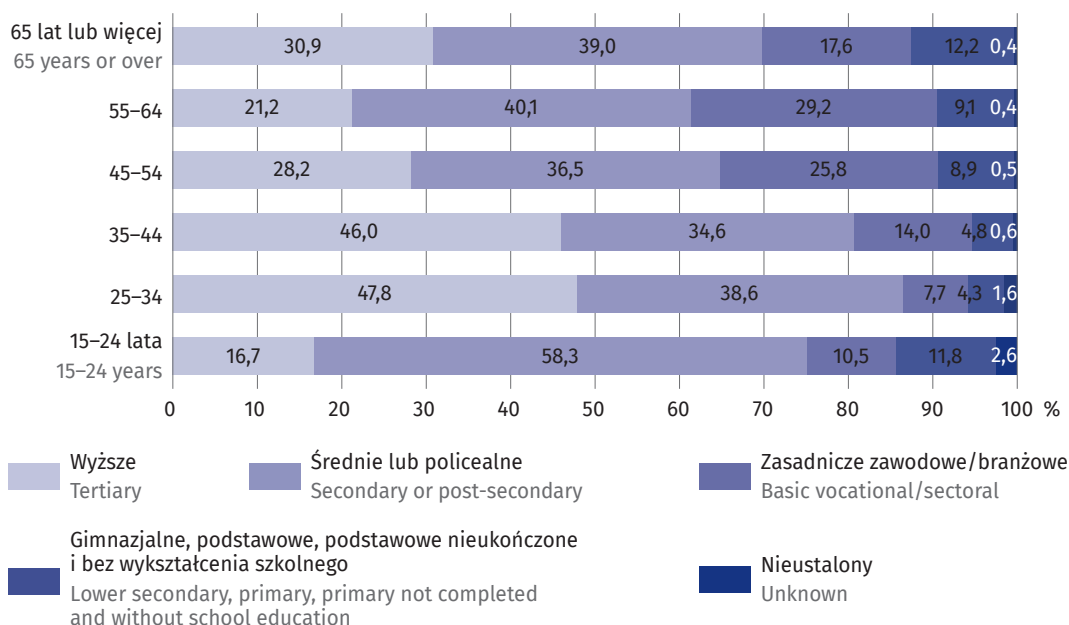
W porównaniu z wynikami spisu z 2011 r. w strukturze pracujących w Podlaskiem zmniejszył się udział osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego oraz zasadniczym zawodowym/branżowym odpowiednio o 4,9 p. proc. i 4,5 p. proc. Odmienna sytuacja wystąpiła w przypadku osób pracujących z wykształceniem wyższym oraz średnim lub policealnym, których odsetek zwiększył się w okresie międzyspisywym odpowiednio o 8,1 p. proc. i 0,5 p. proc.

Zarówno w miastach, jak i na wsi w ciągu dekady w populacji pracujących nastąpił wzrost udziału kobiet i mężczyzn z wykształceniem wyższym – największy o 14,3 p. proc. w grupie kobiet mieszkających na wsi (w miastach – o 8,2 p. proc.). W populacji pracujących legitymujących się wykształceniem średnim lub policealnym odnotowano zróżnicowane tendencje – największy wzrost odsetka pracujących nastąpił wśród mężczyzn na wsi (o 8,3 p. proc.), a najgłębszy spadek – wśród kobiet w miastach (o 6,1 p. proc.). W pozostałych grupach pracujących wyodrębnionych według poziomu wykształcenia stwierdzono spadek udziału w strukturze pracujących.

Biorąc pod uwagę strukturę pracujących według grup wieku i poziomu wykształcenia w województwie podlaskim w 2021 r. stwierdzono, że prawie co drugi pracujący w wieku od 25 do 44 lat legitymował się wykształceniem wyższym, natomiast w grupach wieku 45–54 lata i 65 lat lub więcej – niemal co trzeci. Wśród pracujących w wieku co najmniej 45 lat dominowały osoby z wykształceniem średnim lub policealnym. Wśród pracujących udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym rósł wraz z wiekiem począwszy od grupy wieku 25–34 lata aż do grupy 55–64 lata. Podobna tendencja wystąpiła wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym. Grupa osób w wieku 15–24 lata jest specyficzna, ponieważ w dużej części pozostaje jeszcze w systemie edukacji. Dlatego wśród pracujących w tym wieku przeważały osoby z wykształceniem średnim lub policealnym. Analogiczne tendencje odnotowano także w skali kraju.

Wykres 10. Struktura pracujących w wieku 15 lat lub więcej według grup wieku i poziomu wykształcenia w 2021 r.

Chart 10. Structure of employed persons aged 15 years or over by age groups and level of education in 2021

2.3. Pracujący według statusu zatrudnienia

2.3. Employed persons by employment status

Charakter wykonywania pracy zarobkowej określa status zatrudnienia, w ramach którego wyróżnia się trzy główne grupy: pracownicy najemni, pracujący na własny rachunek oraz pracujący w innym charakterze. Według wyników spisu z 2021 r., w województwie podlaskim ustalono status zatrudnienia dla 499979 osób, tj. 99,7% (w kraju – 99,8%) ogółu ludności w wieku 15 lat lub więcej, a w 2011 r. odsetek ten był nieco wyższy i wyniósł 99,9% (w kraju – 99,8%).

Tablica 7. Pracujący w wieku 15 lat lub więcej według statusu zatrudnienia, płci i miejsca zamieszkania
 Table 7. Employed persons aged 15 years or over by employment status, sex and place of residence

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	Pracownicy najemni Employees	Pracujący na własny rachunek Self-employed persons		Pracujący w innym charakterze Employed persons working in another capacity	Nieustalony status zatrudnienia Unknown employment status
				zatrudniający pracowników with employees (employers)	nie- zatrudniający without employees (own- -account workers)		
Ogółem Total	2011	452010	301596	15176	99642	35055	540
	2021	501365	358552	19455	95439	26533	1386
mężczyźni males	2011	249305	153978	10792	71463	12788	284
	2021	269853	180152	13293	66415	9287	706
kobiety females	2011	202705	147619	4383	28179	22267	256
	2021	231512	178400	6162	29024	17246	680
Miasta Urban areas	2011	269871	226496	11360	29096	2525	394
	2021	305066	249906	12899	35656	5787	818
mężczyźni males	2011	141889	112484	7995	20075	1143	192
	2021	158023	123315	8558	23424	2306	420
kobiety females	2011	127982	114012	3365	9021	1382	202
	2021	147043	126591	4341	12232	3481	398
Wieś Rural areas	2011	182139	75101	3816	70546	32530	146
	2021	196299	108646	6556	59783	20746	568
mężczyźni males	2011	107416	41494	2797	51387	11646	92
	2021	111830	56837	4735	42991	6981	286
kobiety females	2011	74723	33607	1019	19158	20885	54
	2021	84469	51809	1821	16792	13765	282

W Podlaskiem w populacji osób pracujących w 2021 r. najliczniejszą grupę stanowili pracownicy najemni – 71,5% ogółu pracujących (w kraju – 80,0%). Drugą co do wielkości udziału w strukturze grupą byli pracujący na własny rachunek niezatrudniający pracowników (19,0%). Udział pracujących w innym charakterze wynosił 5,3%, a pracodawców (pracujących na własny rachunek, którzy zatrudniają pracowników) – 3,9%. Odsetek pracujących, których nie można było sklasyfikować do żadnej z powyższych grup był niewielki i wynosił 0,3%.

W województwie podlaskim w latach 2011–2021 nastąpił wzrost liczby pracujących na własny rachunek zatrudniających pracowników o 28,2% oraz pracowników najemnych o 18,9%, natomiast spadek liczby pracujących w innym charakterze o 24,3% oraz pracujących na własny rachunek niezatrudniających pracowników o 4,2%.

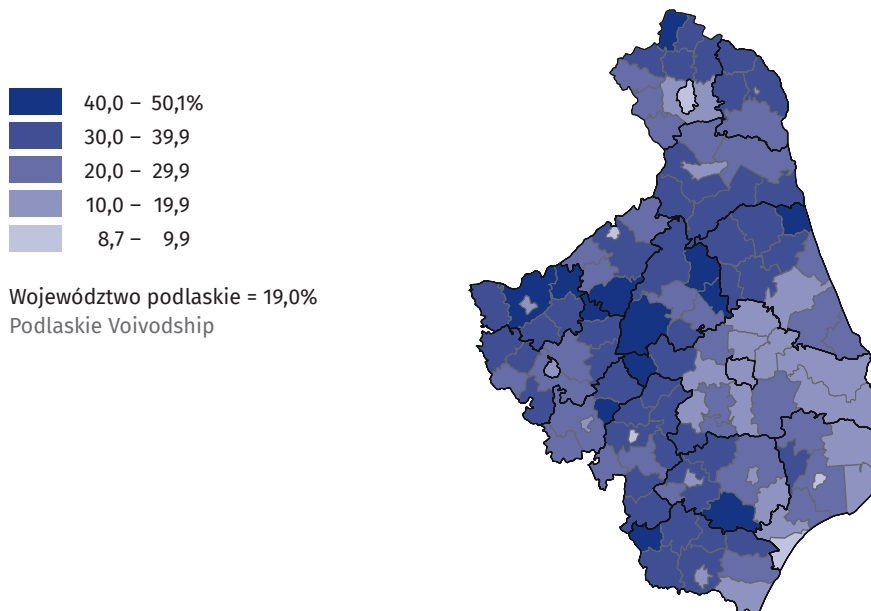
Zarówno mężczyźni, jak i kobiety najczęściej pracowali jako pracownicy najemni, przy czym w grupie kobiet odsetek ten był wyższy i wynosił 77,1% wobec 66,8% w przypadku mężczyzn. Kobiety częściej niż mężczyźni określali swój status zatrudnienia jako pracujący w innym charakterze (7,4% wobec 3,4%). Mężczyźni (29,5%) natomiast zdecydowanie częściej niż kobiety (15,2%) pracowali na własny rachunek.

Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, odsetek pracowników najemnych w ogólnej liczbie pracujących był wyższy wśród mieszkańców miast, gdzie kształtował się na poziomie 81,9%, niż wśród mieszkańców wsi, gdzie 55,3% osób pracujących miało status pracownika najemnego. Zamieszkujący tereny wiejskie zdecydowanie częściej niż mieszkańcy miast pracowali na własny rachunek nie zatrudniając pracowników (odpowiednio 30,5% wobec 11,7%). Odwrotna sytuacja wystąpiła w grupie pracujących na własny rachunek zatrudniających pracowników. Ich odsetek w ogólnej liczbie pracujących w miastach wynosił 4,2% wobec 3,3% na wsi. Wśród mieszkańców wsi większy udział mieli pracujący w innym charakterze (10,6%) niż wśród mieszkańców miast (1,9%), co niewątpliwie związane jest ze specyfiką pracy na wsi, szczególnie w indywidualnych gospodarstwach rolnych.

Istotną grupą z punktu widzenia analizy rynku pracy są pracujący na własny rachunek niezatrudniający pracowników, którzy stanowili drugą co do wielkości zbiorowość pracujących w Podlaskiem. Ich udział w ogólnej liczbie pracujących był zróżnicowany terytorialnie. Rozpiętość między maksymalną a minimalną wartością wskaźnika dla poszczególnych gmin wynosiła 41,4 p. proc. Najwyższą wartość wskaźnika (50,1%) odnotowano w gminie wiejskiej Przytuły, a w dalszej kolejności w gminach wiejskich: Radziłów (46,4%), Wiżajny (46,0%) oraz Nowy Dwór (45,4%). Najniższą wartość wskaźnika (8,7%) wystąpiła w gminie miejskiej Hajnówka, a w dalszej kolejności w gminach miejskich: Suwałki (9,3%), Grajewo i Wysokie Mazowieckie (po 9,5%) oraz w gminie wiejskiej Czeremcha (9,8%).

Mapa 5. Pracujący na własny rachunek niezatrudniający pracowników w ogólnej liczbie pracujących w wieku 15 lat lub więcej w 2021 r.

Map 5. Self-employed persons without employees (own-account workers) in total number of employed persons aged 15 years or over in 2021

Rozdział 3

Chapter 3

Bezrobotni

Unemployed persons

Obserwacja osób bezrobotnych jest znaczącym elementem wielu badań statystycznych, a jednym z nich jest Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań. Wyniki spisu są istotnym źródłem informacji na temat niewykorzystanej podaży pracy i umożliwiają analizę sytuacji na rynku pracy.

3.1. Bezrobotni według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku

3.1. Unemployed persons by place of residence, sex and age groups

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021, w województwie podlaskim w ostatnim tygodniu marca 2021 r. liczba bezrobotnych wynosiła 24235 osób. Wśród bezrobotnych przeważali mężczyźni, którzy stanowili 59,3% omawianej zbiorowości, natomiast udział kobiet kształtował się na poziomie 40,7% (w Polsce odpowiednio 54,7% i 45,3%). W porównaniu z danymi uzyskanymi w NSP 2011 liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 60,7% (w kraju była mniejsza o 63,9%). Spadek odnotowano zarówno w przypadku mężczyzn, jak i kobiet, odpowiednio o 57,6% i 64,5%.

Według danych NSP 2021, w strukturze bezrobotnych według miejsca zamieszkania dominowała ludność miejska, której odsetek osiągnął wartość 67,3%. W porównaniu z wynikami spisu z 2011 r. spadek liczby bezrobotnych zanotowano zarówno wśród mężczyzn zamieszkałych w miastach i na wsi (odpowiednio o 61,4% i 47,3%), jak i wśród kobiet mieszkających w miastach i na wsi (odpowiednio o 66,8% i 58,5%).

Tablica 8. Bezrobotni według miejsca zamieszkania i płci

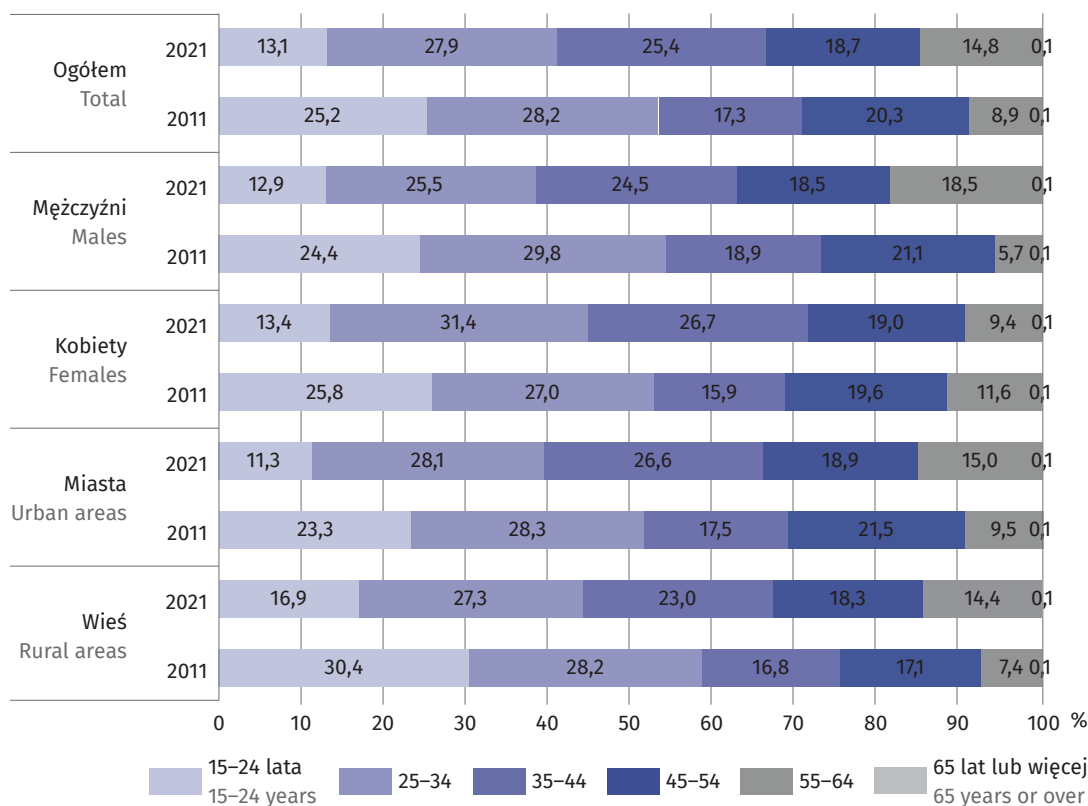
Table 8. Unemployed persons by place of residence and sex

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total			Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
	ogółem grand total	mężczyźni males	kobiety females	razem total	mężczyźni males	kobiety females	razem total	mężczyźni males	kobiety females
W liczbach bezwzględnych In absolute numbers									
2011	61702	33895	27808	45032	24729	20303	16671	9165	7505
2021	24235	14374	9861	16301	9557	6744	7934	4817	3117
2011=100									
2021	39,3	42,4	35,5	36,2	38,6	33,2	47,6	52,6	41,5

W najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy znajdowały się osoby w dwóch grupach wieku, tj. 25–34 lata i 35–44 lata. Łącznie stanowiły one ponad połowę zbiorowości bezrobotnych (53,3%). Najmniejszy udział w ogólnej liczbie bezrobotnych miały osoby w wieku 15–24 lata (13,1%) oraz 55 lat i więcej (14,9%).

W porównaniu z wynikami spisu z 2011 r. liczba bezrobotnych zmniejszyła się we wszystkich grupach wyodrębnionych ze względu na wiek niezależnie od miejsca zamieszkania i płci. Jednak najbardziej korzystne zmiany w tym zakresie odnotowano w miastach wśród ludzi młodych w wieku 15–24 lata. Liczba bezrobotnych w analizowanej grupie zmniejszyła się o 82,5%, przy czym nieco większy spadek wystąpił wśród mężczyzn (o 82,6%) niż wśród kobiet (o 82,4%).

Wykres 11. Struktura bezrobotnych według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku
Chart 11. Structure of unemployed persons by place of residence, sex and age groups

Analizując strukturę bezrobotnych według wieku i płci, odnotowano o 8,6 p. proc. wyższy odsetek osób w wieku do 44 lat wśród kobiet niż wśród mężczyzn. Odwrotną sytuację zaobserwowano w przypadku osób 55-letnich i starszych, których udział w ogólnej liczbie mężczyzn pozostających bez pracy był o 9,1 p. proc. wyższy niż w analogicznej grupie kobiet.

Wśród bezrobotnych w miastach najniższy odsetek stanowiły osoby młode w wieku 15–24 lata (11,3%), natomiast na wsi – ludność w wieku 55 lat i więcej (14,5%). Zarówno w miastach, jak i na wsi największe zbiorowości tworzyły osoby w wieku 25–34 lata (odpowiednio 28,1% i 27,3%).

3.2. Bezrobotni według miejsca zamieszkania, płci i ekonomicznych grup wieku

3.2. Unemployed persons by place of residence, sex and economic age groups

Według wyników NSP 2021, podobnie jak dziesięć lat wcześniej, 99,7% bezrobotnych w województwie podlaskim stanowiły osoby w wieku produkcyjnym (w Polsce – 99,8%), przy czym w wieku produkcyjnym mobilnym było 66,4% (o 0,2 p. proc. więcej niż w kraju), a w wieku produkcyjnym niemobilnym – 33,4% (o 0,1 p. proc. mniej niż w Polsce). Oznacza to, że w porównaniu z wynikami NSP 2011 odsetek osób bezrobotnych w wieku mobilnym zmniejszył się o 4,2 p. proc., a w wieku niemobilnym zwiększył się o 4,3 p. proc.

Tablica 9. Bezrobotni według miejsca zamieszkania, płci i ekonomicznych grup wieku

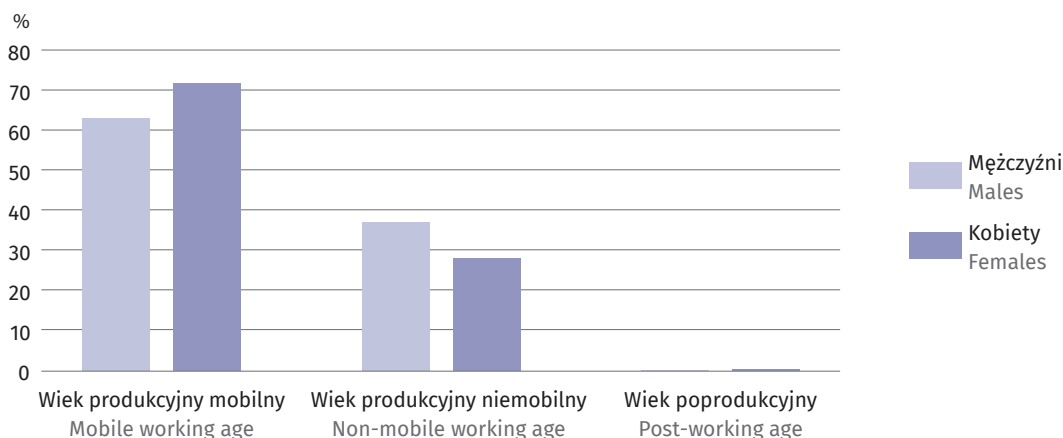
Table 9. Unemployed persons by place of residence, sex and economic age groups

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Grand total			Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
		ogółem grand total	mężczy- żni males	kobiety females	razem total	mężczy- żni males	kobiety females	razem total	mężczy- żni males	kobiety females
Ogółem Total	2011	61702	33895	27808	45032	24729	20303	16671	9165	7505
	2021	24235	14374	9861	16301	9557	6744	7934	4817	3117
W tym w wieku produkcyjnym Of which in working age	2011	61488	33809	27680	44866	24672	20194	16622	9136	7486
	2021	24169	14358	9811	16252	9545	6707	7917	4813	3104
mobilnym mobile	2011	43537	23238	20299	30988	16807	14181	12549	6431	6118
	2021	16080	9033	7047	10752	5975	4777	5328	3058	2270
niemobilnym non-mobile	2011	17951	10570	7381	13879	7866	6013	4072	2704	1368
	2021	8089	5325	2764	5500	3570	1930	2589	1755	834

Wśród bezrobotnych kobiet osoby w wieku produkcyjnym mobilnym stanowiły 71,5% (w 2011 r. – 73,0%), a wśród bezrobotnych mężczyzn odsetek ten wyniósł 62,8% (w 2011 r. – 68,6%).

Wykres 12. Struktura bezrobotnych według płci i ekonomicznych grup wieku w 2021 r.

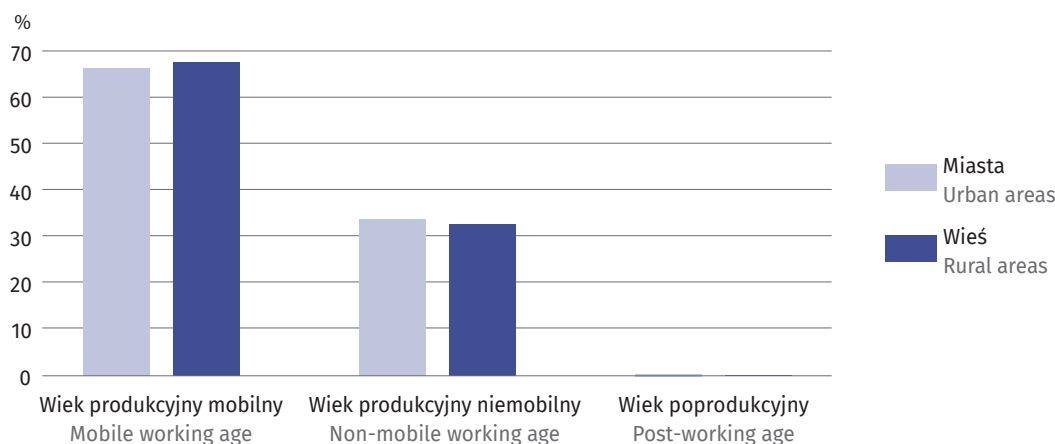
Chart 12. Structure of unemployed persons by sex and economic age groups in 2021

Analizując strukturę bezrobotnych według miejsca zamieszkania i ekonomicznych grup wieku można zauważyć, że w 2021 r. większy odsetek bezrobotnych w wieku produkcyjnym mobilnym zanotowano na wsi (67,2%) niż w miastach (66,0%). W przypadku bezrobotnych w wieku produkcyjnym niemobilnym sytuacja była odwrotna – większy ich udział stwierdzono w miastach (33,7%) niż na wsi (32,6%).

Wykres 13. Struktura bezrobotnych według miejsca zamieszkania i ekonomicznych grup wieku w 2021 r.

Chart 13. Structure of unemployed persons by place of residence and economic age groups in 2021

Wśród bezrobotnych w wieku produkcyjnym mobilnym zarówno w miastach, jak i na wsi przeważali mężczyźni, a udział osób w tym wieku w ogólnej zbiorowości bezrobotnych mężczyzn wynosił odpowiednio 62,5% i 63,5%.

3.3. Stopa bezrobocia według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania**3.3. Unemployment rate by age groups, sex and place of residence**

Stopa bezrobocia jest miarą natężenia bezrobocia. W 2021 r. w województwie podlaskim kształtowała się ona na poziomie 4,6%, tj. o 0,5 p. proc. wyższym niż średnio w Polsce. Była, podobnie jak w kraju, nieco wyższa wśród mężczyzn niż kobiet i wynosiła odpowiednio 5,1% i 4,1% (w Polsce – 4,2% i 4,0%). W Podlaskiem różnica pomiędzy jej wartością w miastach i na wsi osiągnęła 1,2 p. proc. W porównaniu z wynikami poprzedniego spisu z 2011 r. stopa bezrobocia zmniejszyła się znacząco, tj. o 7,4 p. proc. (w kraju – o 7,9 p. proc.), przy czym w przypadku mężczyzn jej spadek wyniósł 6,9 p. proc., a wśród kobiet – 8,0 p. proc.

Poziom stopy bezrobocia był zróżnicowany w poszczególnych grupach wieku. W 2021 r. najwyższą jej wartość odnotowano wśród osób młodych w wieku 15–24 lata (8,4%). Oznacza to, że średnio co dwunasta osoba spośród aktywnych zawodowo w tym wieku nie mogła znaleźć pracy. Najniższą stopę bezrobocia zanotowano wśród osób 65-letnich lub starszych (0,2%), a w dalszej kolejności w grupie wieku 45–54 lata (3,8%).

Analizując stopę bezrobocia według miejsca zamieszkania można zauważyć, że w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy byli zarówno młodzi mieszkańcy miast, jak i wsi w wieku 15–24 lata, dla których omawiany wskaźnik wynosił odpowiednio 9,2% i 7,6%, przy czym w miastach był on wyższy wśród mężczyzn (9,6%) niż kobiet (8,7%), tj. odwrotnie niż na wsi, gdzie wyższą stopę bezrobocia odnotowano w grupie kobiet (8,0%) niż mężczyzn (7,3%). Najniższa stopa bezrobocia dotyczyła mieszkańców miast i wsi w wieku 65 lat lub więcej (po 0,2%).

W porównaniu z wynikami spisu przeprowadzonego w 2011 r. największy spadek stopy bezrobocia (o 19,3 p. proc.) odnotowano wśród osób w wieku 15–24 lata, przy czym w przypadku kobiet w tej grupie wieku wskaźnik zmniejszył się o 22,0 p. proc., a wśród mężczyzn – o 17,4 p. proc.

Tablica 10. Stopa bezrobocia według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania

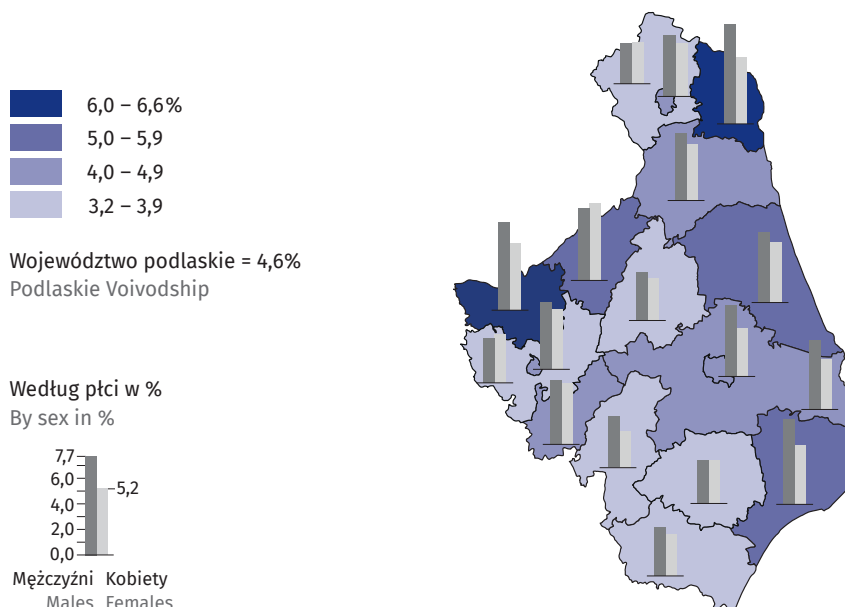
Table 10. Unemployment rate by age groups, sex and place of residence

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	Grupy wieku Age groups						65 lat lub więcej 65 years or over
			15–24 lata 15–24 years	25–34	35–44	45–54	55–64		
			w % in %						
Ogółem Total	2011	12,0	27,7	12,6	8,6	9,5	9,9	0,6	
	2021	4,6	8,4	5,4	4,4	3,8	4,0	0,2	
mężczyźni males	2011	12,0	25,9	11,9	8,3	9,8	11,2	0,5	
	2021	5,1	8,5	5,4	4,8	4,5	5,1	0,2	
kobiety females	2011	12,1	30,4	13,4	8,8	9,2	7,7	0,8	
	2021	4,1	8,4	5,4	4,0	3,2	2,5	0,2	
Miasta Urban areas	2011	14,3	34,4	14,3	10,5	11,8	12,1	1,2	
	2021	5,1	9,2	5,9	5,0	4,4	4,3	0,2	
mężczyźni males	2011	14,8	34,9	14,0	10,6	12,2	14,0	0,8	
	2021	5,7	9,6	6,0	5,4	5,3	5,9	0,2	
kobiety females	2011	13,7	33,6	14,6	10,4	11,3	9,2	1,8	
	2021	4,4	8,7	5,8	4,5	3,6	2,5	0,1	
Wieś Rural areas	2011	8,4	19,8	9,5	5,6	5,8	6,0	0,2	
	2021	3,9	7,6	4,6	3,5	2,9	3,4	0,2	
mężczyźni males	2011	7,9	16,2	8,4	5,2	6,5	6,6	0,3	
	2021	4,1	7,3	4,6	3,8	3,3	4,0	0,1	
kobiety females	2011	9,1	26,1	10,9	6,2	4,9	4,9	0,1	
	2021	3,6	8,0	4,7	3,1	2,5	2,2	0,4	

Bezrobocie jest zjawiskiem bardzo zróżnicowanym przestrzennie. W 2021 r. najwyższa stopa bezrobocia na terenie województwa podlaskiego wystąpiła w powiatach sejneńskim (6,6%) i kolneńskim (6,1%). Najniższą jej wartość odnotowano w powiatach: suwalskim (3,2%), bielskim (3,4%) i wysokomazowieckim (3,5%). W ciągu dziesięciu lat stopa bezrobocia zmniejszyła się we wszystkich powiatach w regionie, przy czym najbardziej w mieście Łomża (o 12,2 p. proc.) i powiecie grajewskim (o 11,1 p. proc.).

Mapa 6. Stopa bezrobocia według płci w 2021 r.

Map 6. Unemployment rate by sex in 2021

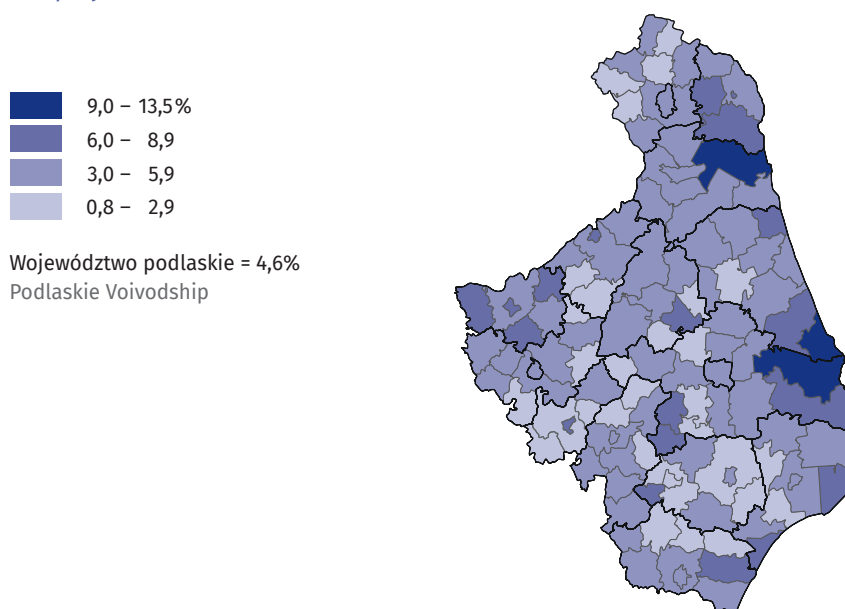

Analizując stopę bezrobocia według płci stwierdzono, że wartość analizowanego wskaźnika wśród mężczyzn była najwyższa w powiatach sejneńskim (7,7%) i kolneńskim (6,8%), natomiast w przypadku kobiet – w powiatach: grajewskim (6,0%) oraz kolneńskim i sejneńskim (po 5,2%).

Wśród gmin w Podlaskiem najwyższą stopę bezrobocia zanotowano w gminie Krynki (13,5%) zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet (odpowiednio 12,5% i 14,9%). Najniższą wartość analizowanego wskaźnika wystąpiła w gminie Przytuły (0,8%), przy czym była wyższa wśród kobiet (0,9%) niż mężczyzn (0,7%).

Mapa 7. Stopa bezrobocia w 2021 r.

Map 7. Unemployment rate in 2021

3.4. Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia, miejsca zamieszkania i płci

3.4. Structure of unemployed persons by level of education, place of residence and sex

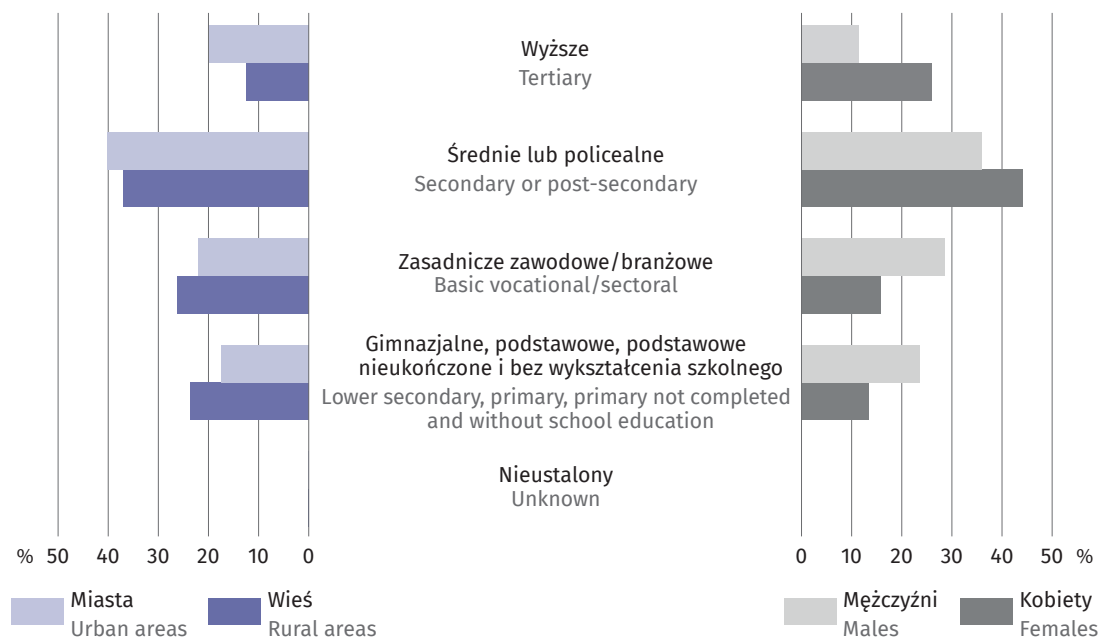
W województwie podlaskim w 2021 r. w strukturze bezrobotnych według poziomu wykształcenia znaczny udział, podobnie jak w kraju, miały osoby z wykształceniem średnim lub policealnym – 39,3% (w Polsce – 36,8%). Wysoki był również odsetek osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym – 23,5% (w kraju – 26,9%) oraz gimnazjalnym, podstawowym, podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego – 19,6% (w Polsce – 18,8%). Najniższy odsetek bezrobotnych w Podlaskiem i Polsce stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (odpowiednio 17,5% i 17,4%).

W województwie podlaskim odmienną strukturą wykształcenia charakteryzowały się grupy bezrobotnych wyodrębnione według płci. Najwięcej bezrobotnych kobiet i mężczyzn legitymowało się wykształceniem średnim lub policealnym, a ich odsetek w ogólnej liczbie osób bezrobotnych danej płci wynosił odpowiednio 44,1% i 35,9%. Odwrotna sytuacja dotyczyła osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym, których udział w ogólnej liczbie bezrobotnych mężczyzn wynosił 28,6%, a kobiet – 16,0%. Najmniej bezrobotnych mężczyzn posiadało wykształcenie wyższe – 11,6%, natomiast odsetek bezrobotnych kobiet z tym poziomem wykształcenia był znacznie większy i wynosił 26,1%.

W miastach odnotowano zdecydowanie wyższy niż na wsi udział osób bezrobotnych legitymujących się wykształceniem średnim lub policealnym, jak również wyższym. Wynosił on odpowiednio 40,3% i 19,9% w miastach, a na wsi – 37,1% i 12,6%. Na obszarach wiejskich zdecydowanie wyższy niż w miastach był natomiast odsetek osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym (o 4,4 p. proc.) oraz gimnazjalnym, podstawowym, podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego (o 6,3 p. proc.).

Wykres 14. Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia, miejsca zamieszkania i płci w 2021 r.

Chart 14. Structure of unemployed persons by level of education, place of residence and sex in 2021

3.5. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy, płci, miejsca zamieszkania i poziomu wykształcenia

3.5. Unemployed persons by the time of job seeking, sex, place of residence and level of education

Obserwując zjawisko bezrobocia, należy zwrócić uwagę na długość okresu poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne. Jeżeli okres ten przekracza 1 rok, mówimy już o bezrobociu długotrwałym. Podczas spisu w 2021 r. w województwie podlaskim, podobnie jak w kraju, osoby długotrwałe bezrobotne stanowiły ponad połowę populacji bezrobotnych – 55,6% (w Polsce – 52,2%).

W Podlaskiem odsetek długotrwałe bezrobotnych wśród bezrobotnych ogółem był zdecydowanie wyższy w populacji mężczyzn niż kobiet i wynosił odpowiednio 58,1% i 51,9%. Mniejsze różnice odnotowano analizując wpływ miejsca zamieszkania na długość okresu poszukiwania pracy. Udział długotrwałe bezrobotnych wśród ogółu bezrobotnych mieszkańców wsi wynosił 57,5% i był o 2,9 p. proc. wyższy niż wśród osób bez pracy mieszkających w miastach.

Tablica 11. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy, płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.

Table 11. Unemployed persons by the time of job seeking, sex and place of residence in 2021

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	Okres poszukiwania pracy Time of job seeking						
			do 1 miesiąca 1 month and less	2–3	4–6	7–12	13–24	powyżej 24 mie- sięcy more than 24 months	nieusta- lony un- known
a – w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	b – w odsetkach in percentage								
Ogółem									
Total	a	24235	708	1823	3286	3487	5414	8052	1465
	b	100,0	2,9	7,5	13,6	14,4	22,3	33,2	6,0
mężczyźni									
males	a	14374	416	1072	1898	2026	3218	5134	610
	b	100,0	2,9	7,5	13,2	14,1	22,4	35,7	4,2
kobiety									
females	a	9861	292	751	1388	1461	2196	2918	855
	b	100,0	3,0	7,6	14,1	14,8	22,3	29,6	8,7
Miasta									
Urban areas	a	16301	517	1245	2256	2377	3572	5331	1003
	b	100,0	3,2	7,6	13,8	14,6	21,9	32,7	6,2
Wieś									
Rural areas	a	7934	191	578	1030	1110	1842	2721	462
	b	100,0	2,4	7,3	13,0	14,0	23,2	34,3	5,8

W ciągu dziesięciu lat liczba osób długotrwałe bezrobotnych w Podlaskiem zmniejszyła się o 16,4% (w kraju – o 22,5%) i w 2021 r. wynosiła 13466, przy jednoczesnym wzroście ich udziału w populacji bezrobotnych ogółem o 29,5 p. proc. (w Polsce – o 27,9 p. proc.).

Analizując okres poszukiwania pracy i wiek bezrobotnych zaobserwowano, że wraz z wiekiem bezrobotnych wzrastał odsetek pozostających bez pracy dłużej niż rok. Wyjątek stanowiła grupa wieku 65 lat i więcej, obejmująca osoby w wieku emerytalnym, w której dominują osoby bierne zawodowo. Według wyników spisu, w 2021 r. najniższy odsetek długotrwałe bezrobotnych (35,9%)

wystąpił w najmłodszej grupie bezrobotnych (15–24 lata), w której przeważały osoby poszukujące pracy od 1 roku do 2 lat (24,1% ogółu bezrobotnych w tym wieku). W starszych grupach wieku dominowały osoby poszukujące pracy powyżej 2 lat. Najwyższy ich udział (50,7%) zaobserwowano wśród bezrobotnych w wieku od 55 do 64 lat.

Tablica 12. Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych według okresu poszukiwania pracy i grup wieku w 2021 r.

Table 12. Share of long-term unemployed persons in total number of unemployed persons by the time of job seeking and age groups in 2021

Grupy wieku Age groups	Ogółem Total	Poszukujący pracy Job seekers	
		13–24 miesiące 13–24 months	powyżej 24 miesięcy more than 24 months
		w %	in %
Ogółem Total	55,6	22,3	33,2
15–24 lata 15–24 years	35,9	24,1	11,8
25–34	47,5	22,2	25,3
35–44	59,3	22,8	36,5
45–54	63,6	21,9	41,7
55–64	71,6	20,9	50,7
65 lat lub więcej 65 years or over	38,5	7,7	30,8

Najmniejszy odsetek poszukujących pracy przez okres do 3 miesięcy odnotowano wśród osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (7,0%) oraz zasadniczym zawodowym/branżowym (7,6%), natomiast największy – w grupie osób legitymujących się wykształceniem wyższym (14,6%) oraz średnim lub policealnym (12,0%).

Tablica 13. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy i poziomu wykształcenia w 2021 r.

Table 13. Unemployed persons by the time of job seeking and level of education in 2021

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	Okres poszukiwania pracy Time of job seeking						nieustalony unknown
			do 1 miesiąca 1 month and less	2–3	4–6	7–12	13–24	powyżej 24 miesięcy more than 24 months	
a – w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	a	24235	708	1823	3286	3487	5414	8052	1465
	b	100,0	2,9	7,5	13,6	14,4	22,3	33,2	6,0
Wyższe Tertiary	a	4242	188	431	736	728	903	864	392
	b	100,0	4,4	10,2	17,4	17,2	21,3	20,4	9,2

Tablica 13. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy i poziomu wykształcenia w 2021 r. (dok.)

Table 13. Unemployed persons by the time of job seeking and level of education in 2021 (cont.)

Wyszczególnienie Specification a – w liczbach bezwzględnych in absolute numbers b – w odsetkach in percentage		Ogółem Total	Okres poszukiwania pracy Time of job seeking						nieustalony unknown
			do 1 miesiąca 1 month and less	2–3	4–6	7–12	13–24	powyżej 24 mie- sięcy more than 24 months	
Średnie lub policealne Secondary or post- -secondary	a	9517	313	832	1420	1570	2190	2480	712
	b	100,0	3,3	8,7	14,9	16,5	23,0	26,1	7,5
Zasadnicze zawodowe/ /branżowe Basic vocational/ /sectoral	a	5693	110	322	674	696	1335	2330	226
	b	100,0	1,9	5,7	11,8	12,2	23,4	40,9	4,0
Gimnazjalne, podsta- wowe, podstawowe nie- ukończone i bez wykształ- cenia szkolnego Lower secondary, primary, primary not completed and without school education	a	4746	97	236	453	490	982	2356	132
	b	100,0	2,0	5,0	9,5	10,3	20,7	49,6	2,8

W odniesieniu do długotrwale bezrobotnych, tj. poszukujących pracy powyżej roku, stwierdzono odwrotną zależność. Najniższy ich odsetek wystąpił wśród osób bezrobotnych posiadających wykształcenie wyższe (41,7%) oraz średnie lub policealne (49,1%), a najwyższy – wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (70,3%) oraz zasadniczym zawodowym/branżowym (64,4%).

Rozdział 4

Chapter 4

Bierni zawodowo

Economically inactive persons

Bierni zawodowo są trzecią kategorią podlegającą analizie w obszarze aktywności ekonomicznej ludności, obok pracujących i bezrobotnych. Obserwacja populacji biernych zawodowo, niezależnie od przyczyn bierności, jest stałym elementem badań statystycznych, w tym największego badania jakim jest spis powszechny.

4.1. Bierni zawodowo według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku

4.1. Economically inactive persons by place of residence, sex and age groups

Według wyników NSP 2021, w ostatnim tygodniu marca 2021 r. populacja osób biernych zawodowo w województwie podlaskim liczyła 375650 osób i stanowiła 41,7% ludności w wieku 15 lat lub więcej o ustalonym statusie zawodowym na rynku pracy. W Polsce wskaźnik ten był niższy o 0,9 p. proc. i wynosił 40,8%. Kobiety znacznie częściej niż mężczyźni pozostawały w stanie bierności zawodowej. W Podlaskiem stanowiły one 60,5% ogólnej zbiorowości biernych zawodowo, a ich udział wśród ogółu kobiet w wieku 15 lat lub więcej o ustalonym statusie na rynku pracy wynosił 48,5%, podczas gdy wśród mężczyzn analogiczny wskaźnik był o 14,2 p. proc. niższy i kształtował się na poziomie 34,3%.

Tablica 14. Bierni zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania

Table 14. Economically inactive persons aged 15 years or over by age groups, sex and place of residence

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	Grupy wieku Age groups					65 lat lub więcej 65 years or over
			15–24 lata 15–24 years	25–34	35–44	45–54	55–64	
Ogółem Total	2011	422040	105620	23957	17774	28822	81030	164836
	2021	375650	72229	16460	16365	16597	58205	195794
mężczyźni males	2011	169797	49696	8189	7773	12907	29657	61576
	2021	148474	34516	6188	7061	8287	18816	73606
kobiety females	2011	252243	55925	15769	10002	15915	51373	103259
	2021	227176	37713	10272	9304	8310	39389	122188
Miasta Urban areas	2011	249866	65566	15719	11463	19087	51740	86292
	2021	226006	42263	10732	10711	9920	35440	116940
mężczyźni males	2011	99035	31243	5574	4906	8232	17659	31421
	2021	86932	20294	4059	4587	4901	10773	42318

Tablica 14. Bierni zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania (dok.)

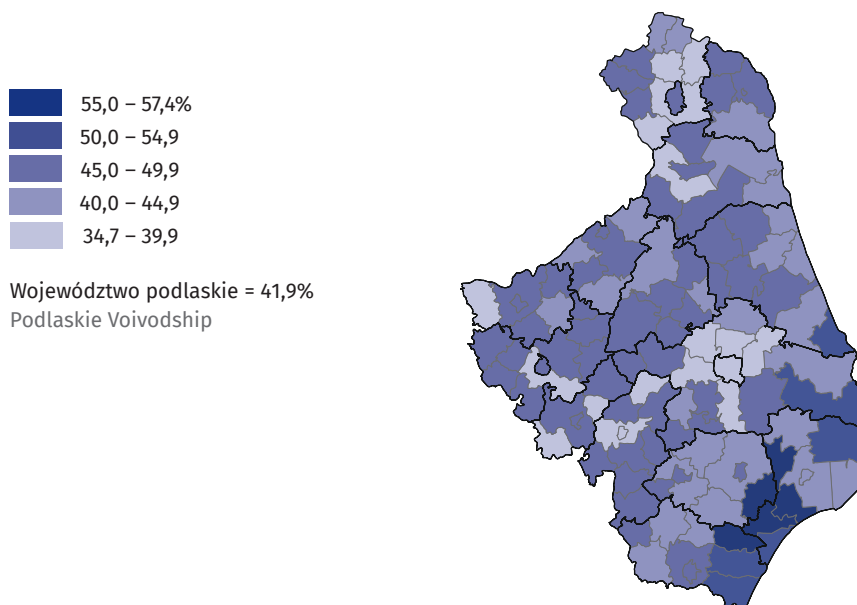
Table 14. Economically inactive persons aged 15 years or over by age groups, sex and place of residence (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Grupy wieku Age groups						65 lat lub więcej 65 years or over
		15–24 lata 15–24 years	25–34	35–44	45–54	55–64		
Miasta (dok.) Urban areas (cont.)								
kobiety females	2011	150831	34323	10145	6557	10855	34080	54871
	2021	139074	21969	6673	6124	5019	24667	74622
Wieś Rural areas	2011	172174	40055	8238	6311	9735	29291	78543
	2021	149644	29966	5728	5654	6677	22765	78854
mężczyźni males	2011	70762	18454	2615	2867	4675	11997	30155
	2021	61542	14222	2129	2474	3386	8043	31288
kobiety females	2011	101412	21602	5624	3445	5060	17293	48389
	2021	88102	15744	3599	3180	3291	14722	47566

Wśród gmin regionu najwyższy odsetek biernych zawodowo ogółem oraz kobiet w ogólnej liczbie osób w wieku 15 lat lub więcej w danej grupie wystąpił w gminie Kleszczele (odpowiednio 57,4% i 66,2%), a najniższy – w gminie Juchnowiec Kościelny (odpowiednio 34,2% i 39,3%). W przypadku mężczyzn największy udział biernych zawodowo odnotowano w gminie Dubicze Cerkiewne (49,8%), natomiast najmniejszy – w gminie Kobylin-Borzymy (24,9%).

Mapa 8. Udział biernych zawodowo w ogólnej liczbie osób w wieku 15 lat lub więcej w 2021 r.

Map 8. Share of economically inactive persons in total number of persons aged 15 years or over in 2021

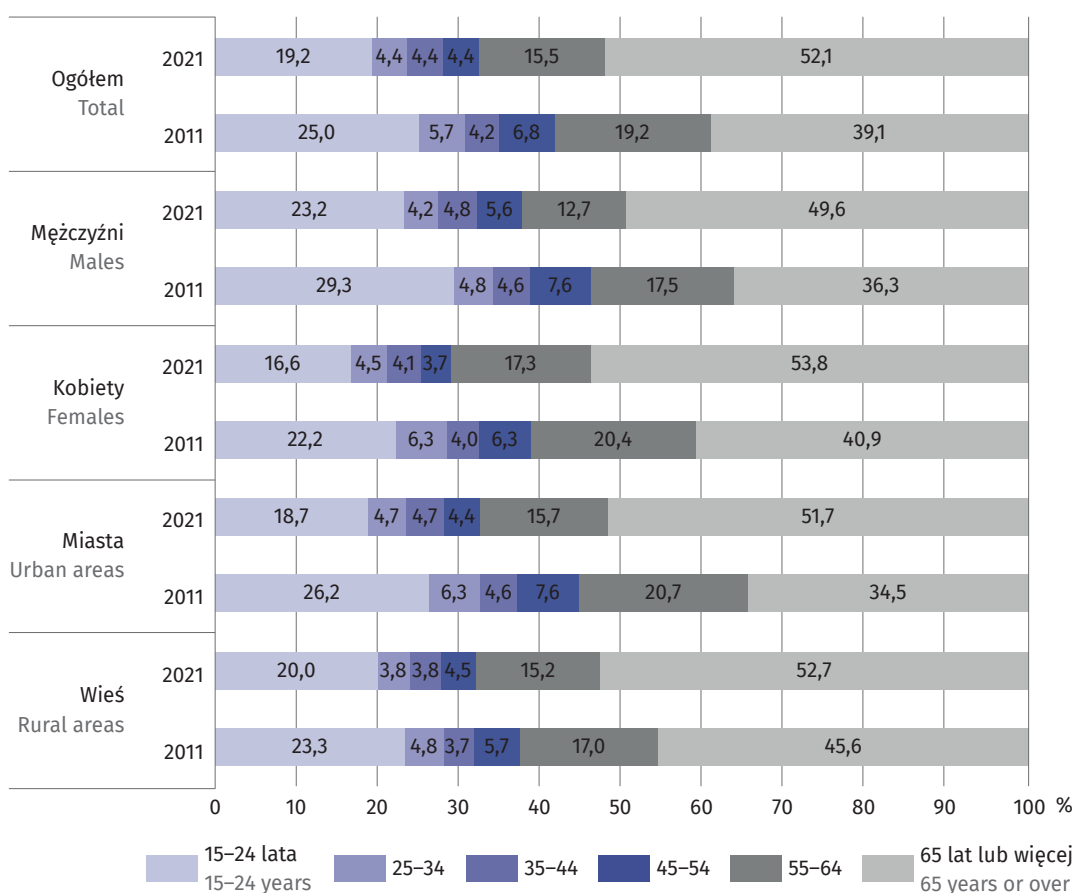

W porównaniu z wynikami spisu z 2011 r. w województwie podlaskim populacja osób biernych zawodowo zmniejszyła się o 11,0% (w Polsce – o 11,3%). Wśród mężczyzn i kobiet ich liczba spadła odpowiednio o 12,6% i 9,9%. Porównując liczbę osób biernych zawodowo według miejsca zamieszkania, można zauważyć, że w okresie międzyspisywemu większy spadek zanotowano na wsi (o 13,1%) niż w miastach (o 9,5%).

Analiza struktury biernych zawodowo według dziesięcioletnich grup wieku wykazała, że w Podlaskiem najliczniejszą grupę (podobnie jak w kraju) stanowiła ludność w wieku 65 lat lub więcej – 52,1% (w Polsce – 51,8%). Osoby z tej grupy tworzyły również największe zbiorowości zarówno na wsi i w miastach (odpowiednio 52,7% i 51,7%), jak i wśród kobiet oraz mężczyzn (odpowiednio 53,8% i 49,6%). Najniższe odsetki (po 4,4%) stanowiły osoby z grup wieku: 25–34, 35–44 i 45–54 lata.

Wykres 15. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według płci, miejsca zamieszkania i grup wieku

Chart 15. Structure of economically inactive persons aged 15 years or over by sex, place of residence and age groups

Warto zaznaczyć, że w porównaniu z danymi ze spisu przeprowadzonego w 2011 r., jedynie w przypadku grupy osób w wieku 65 lat lub więcej wystąpił istotny wzrost udziału w populacji osób biernych zawodowo – o 13,0 p. proc. (w kraju – o 16,8 p. proc.). Zwiększył się on znacząco zarówno w miastach, jak i na wsi (odpowiednio o 17,2 i 7,1 p. proc.) oraz wśród mężczyzn i kobiet (odpowiednio o 13,3 i 12,9 p. proc.), co ma związek ze starzeniem się ludności województwa oraz spadkiem liczby i odsetka biernych zawodowo w młodszych grupach wieku.

4.2. Bierni zawodowo według poziomu wykształcenia

4.2. Economically inactive persons by level of education

W województwie podlaskim w 2021 r. w strukturze biernych zawodowo według poziomu wykształcenia największy udział miały osoby z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego – 36,1%. Wysoki był również odsetek osób z wykształceniem średnim lub policealnym – 34,5%. W Polsce najliczniejsze grupy wśród zbiorowości osób biernych zawodowo stanowiły osoby z wykształceniem średnim lub policealnym – 34,4% oraz gimnazjalnym, podstawowym, podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego – 29,9%. Najmniejszy udział w tej zbiorowości, zarówno w Podlaskiem jak i w Polsce, miały osoby z wykształceniem wyższym (odpowiednio 10,9% i 11,2%).

Tablica 15. Bierni zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania

Table 15. Economically inactive persons aged 15 years or over by level of education, sex and place of residence

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Wyższe Tertiary	Średnie lub policealne Secondary or post- secondary	Zasadnicze zawodowe/ /branżowe Basic vocational/ /sectoral	Gimnazjalne, podstawowe, podstawowe nieukończone i bez wy- kształcenia szkolnego Lower sec- ondary, primary, primary not completed and without school education	Nieustalony Unknown
Ogółem Total	2011 422040	33341	118840	51427	218250	182
	2021 375650	40978	129764	65225	135458	4225
mężczyźni males	2011 169797	12290	40021	26092	91309	85
	2021 148474	13723	44114	32573	56322	1742
kobiety females	2011 252243	21050	78818	25335	126942	98
	2021 227176	27255	85650	32652	79136	2483
Miasta Urban areas	2011 249866	27350	91888	33567	96934	127
	2021 226006	31647	92670	39260	59797	2632
mężczyźni males	2011 99035	10415	30803	16869	40884	64
	2021 86932	10795	30930	19180	25007	1020
kobiety females	2011 150831	16935	61085	16697	56050	64
	2021 139074	20852	61740	20080	34790	1612

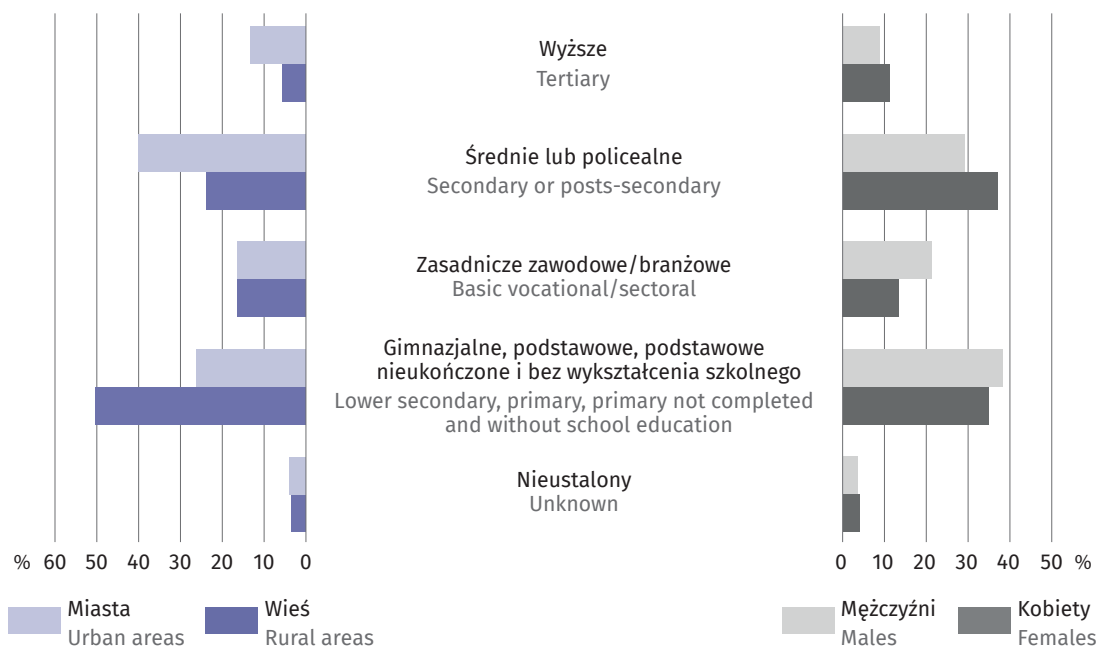
Tablica 15. Bierni zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania (dok.)

Table 15. Economically inactive persons aged 15 years or over by level of education, sex and place of residence (cont.)

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	Wyższe Tertiary	Średnie lub policealne Secondary or post- secondary	Zasadnicze zawodowe/ /branżowe Basic vocational/ /sectoral	Gimnazjalne, podstawowe, podstawowe nieukończone i bez wy- kształcenia szkolnego Lower second- ary, primary, primary not completed and without school education	Nieustalony Unknown
Wieś Rural areas	2011	172174	5991	26953	17861	121316	53
	2021	149644	9331	37094	25965	75661	1593
mężczyźni males	2011	70762	1876	9219	9223	50424	20
	2021	61542	2928	13184	13393	31315	722
kobiety females	2011	101412	4115	17733	8638	70891	35
	2021	88102	6403	23910	12572	44346	871

Wykres 16. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według poziomu wykształcenia, miejsca zamieszkania i płci w 2021 r.

Chart 16. Structure of economically inactive persons aged 15 years or over by level of education, place of residence and sex in 2021

Analiza poziomu wykształcenia biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej w województwie podlaskim wykazała, że kobiety były lepiej wykształcone niż mężczyźni. Wykształcenie co najmniej średnie posiadało 49,7% biernych zawodowo kobiet i 39,0% biernych zawodowo mężczyzn.

Najwięcej kobiet biernych zawodowo legitymowało się wykształceniem średnim lub policealnym (37,7%), podczas gdy odsetek biernych zawodowo mężczyzn z tym poziomem wykształcenia wynosił 29,7%. Wyższym udziałem biernych zawodowo z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego charakteryzowali się mężczyźni (37,9%) niż kobiety (34,8%). Najmniej biernych zawodowo, zarówno mężczyzn jak i kobiet, posiadało wykształcenie wyższe, a ich odsetek wynosił odpowiednio 9,2% i 12,0%.

Lepiej wykształceni byli bierni zawodowo mieszkańcy miast niż wsi. W miastach odnotowano zdecydowanie większy niż na obszarach wiejskich udział tej grupy osób legitymujących się wykształceniem średnim lub policealnym, a także wyższym. W miastach wynosił on odpowiednio 41,0% i 14,0%, a na wsi – 24,8% i 6,2%. Na wsi zdecydowanie wyższy niż na terenach miejskich był natomiast odsetek osób nieaktywnych zawodowo z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego (o 24,1 p. proc.).

W porównaniu z wynikami spisu z 2011 r. w strukturze biernych zawodowo w Podlaskiem (podobnie jak w Polsce) zmniejszył się tylko udział osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego – o 15,6 p. proc. (w kraju – o 12,5 p. proc.). Odmienna sytuacja wystąpiła w przypadku osób biernych zawodowo z wykształceniem średnim lub policealnym, zasadniczym zawodowym/branżowym oraz wyższym, których odsetek zwiększył się w okresie międzyspisowym odpowiednio o: 6,3 p. proc., 5,2 p. proc. i 3,0 p. proc.

4.3. Bierni zawodowo według przyczyn bierności zawodowej

4.3. Economically inactive persons by reasons for inactivity

Opisując populację osób biernych zawodowo należy poddać analizie przyczyny¹ bierności zawodowej.

W 2021 r. najistotniejszą przyczyną bierności zawodowej było korzystanie z emerytury, renty lub dochodów kapitałowych (akcje, obligacje lub z własności), którą w województwie podlaskim zadeklarowały 173532 osoby, co stanowiło 46,2% ogółu biernych zawodowo (w Polsce – 46,1%). Prawie co czwarta osoba (zarówno w Podlaskiem, jak i w kraju) była nieaktywna zawodowo ze względu na własny stan zdrowia niepozwalający na podjęcie pracy. Jednocześnie kontynuowanie nauki jako uczeń lub student było przyczyną braku aktywności zawodowej 17,8% ogółu biernych zawodowo (w kraju – 16,4%). Warto zaznaczyć, że ta przyczyna była częściej wskazywana na wsi (18,4%) niż w miastach (17,5%). Najmniej biernych zawodowo (9967 osób, tj. 2,7% ogółu) jako główną przyczynę bierności zawodowej wskazało opiekę nad dzieckiem lub osobą dorosłą, przy czym deklarowały ją cztery razy częściej kobiety niż mężczyźni (odpowiednio 3,8% i 0,9%).

Według wyniku spisu z 2021 r., wśród gmin województwa podlaskiego największy udział biernych zawodowo z powodu korzystania z emerytury, renty lub dochodów kapitałowych (akcje, obligacje lub z własności) odnotowano w gminie Przytuły (62,8%), a najmniejszy – w gminie Suraż (25,5%). Własny stan zdrowia niepozwalający na podjęcie pracy był najczęściej przyczyną bierności zawodowej w gminie Wiżajny (50,9%), a najrzadziej – w gminie Grabowo (6,6%). Największy odsetek biernych zawodowo z powodu kontynuacji nauki jako uczeń lub student stwierdzono w gminie Juchnowiec Kościelny (26,2%), a najmniejszy – w gminach Orla i Dubicze Cerkiewne (po 9,0%).

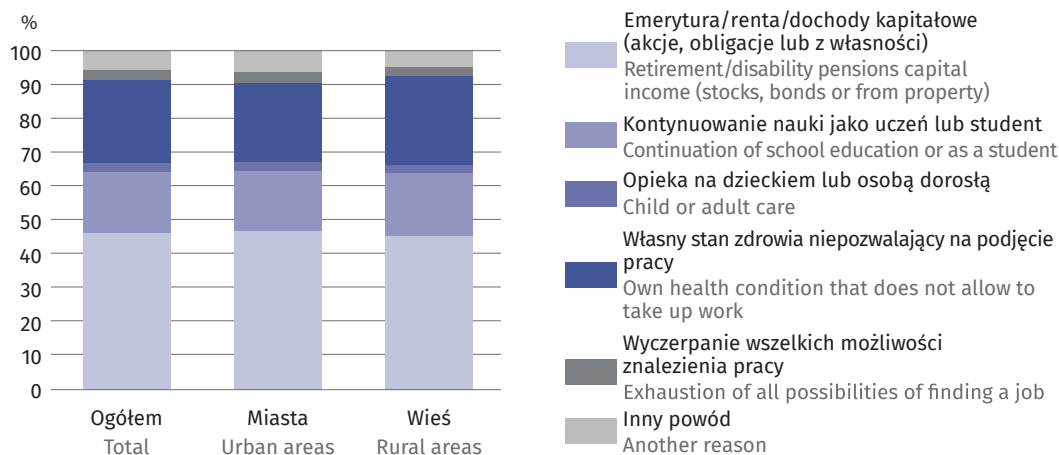
¹ Analiza porównawcza danych o przyczynach bierności w 2011 r. i 2021 r. jest pominięta, ze względu na częściowo tylko zbieżne kategorie odpowiedzi zastosowane w obu spisach.

Tablica 16. Bierni zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według przyczyn bierności zawodowej w 2021 r.
 Table 16. Economically inactive persons aged 15 years or over by reasons for inactivity in 2021

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Emerytura/ /renta/ dochody kapitałowe (akcje, obligacje lub z własności) Retirement/ disability pensions/ capital income (stocks, bonds or from property)	Kontynuowanie nauki jako uczeń lub student Continuation of school education or as a student	Opieka nad dzieckiem lub osobą dorosłą Child or adult care	Własny stan zdrowia niepozwalający na podjęcie pracy Own health condition that does not allow to take up work	Wyczerpanie wszelkich możliwości znalezienia pracy Exhaustion of all possibilities of finding a job	Inny powód Another reason	Nieustalona Unknown
Ogółem Total	375650	173532	66956	9967	92075	11307	21771	42
mężczyźni males	148474	62599	31796	1371	37503	5343	9836	26
kobiety females	227176	110933	35160	8596	54572	5964	11935	16
Miasta Urban areas	226006	105780	39488	6356	52518	7368	14472	24
mężczyźni males	86932	36250	18832	861	21071	3417	6484	17
kobiety females	139074	69530	20656	5495	31447	3951	7988	7
Wieś Rural areas	149644	67752	27468	3611	39557	3939	7299	18
mężczyźni males	61542	26349	12964	510	16432	1926	3352	9
kobiety females	88102	41403	14504	3101	23125	2013	3947	9

Wykres 17. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według miejsca zamieszkania i przyczyn bierności w 2021 r.

Chart 17. Structure of economically inactive persons aged 15 years or over by place of residence and reasons for inactivity in 2021

Uwagi metodologiczne

1. Zakres i procedura badań

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań przeprowadzony został w okresie od 1 kwietnia do 30 września 2021 r., według stanu na dzień 31 marca 2021 r. godzina 24:00.

Zgodnie z metodologią rekomendowaną dla badań rynku pracy przez Międzynarodową Organizację Pracy, w części dotyczącej aktywności ekonomicznej, do określenia faktu wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy, czyli pomiaru aktywności bieżącej, wykorzystano przedział czasu nazywany okresem referencyjnym, którym był tydzień kończący się w dniu referencyjnym badania (tj. okres od 25 do 31 marca 2021 r.).

Badanie to było badaniem pełnym i obejmowało wszystkie osoby fizyczne stale zamieszkałe i czasowo przebywające na terytorium Polski, z wyłączeniem szefów oraz cudzoziemskiego personelu przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych, członków ich rodzin oraz innych osób korzystających z przywilejów i immunitetów na mocy ustaw, umów międzynarodowych lub powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 sierpnia 2019 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań 2021, przekazanie danych przez osoby fizyczne było obowiązkowe. Ten sam akt prawny nakładał na badane osoby obowiązek udzielania dokładnych, wyczerpujących i zgodnych z prawdą odpowiedzi. Odpowiedzi dotyczące osób, które nie ukończyły 18 roku życia oraz nieobecnych dokonywały pełnoletnie osoby wspólnie z nimi zamieszkałe. W odniesieniu do osób przebywających w obiektach zbiorowego zakwaterowania dane spisowe były pozyskiwane w zakresie posiadanej dokumentacji od właścicieli, administratorów lub zarządców obiektów.

Spis został zrealizowany metodą mieszaną, tj. z wykorzystaniem danych zebranych od respondentów oraz danych pochodzących ze źródeł administracyjnych. W pierwszej kolejności informacje zbierane w spisie pobrane zostały z dostępnych źródeł administracyjnych i wykorzystano je do przygotowania oraz aktualizacji wykazu danych osobowych i adresowych, a także jako bezpośrednie źródło danych spisowych. Następnie dane objęte zakresem informacyjnym spisu 2021 zostały zebrane od całej populacji podlegającej badaniu poprzez elektroniczny formularz spisowy. Zostało to wykonane przy wykorzystaniu następujących metod i w następujących terminach:

- **CAWI (Computer-Assisted Web Interviewing)** – samospis internetowy, polegał na wypełnianiu przez badanych elektronicznego formularza i realizowany był od 1 kwietnia do 30 września 2021 r.,
- **„Spis na żądanie”** – wywiad telefoniczny na żądanie respondenta realizowany był za pośrednictwem infolinii spisowej od 1 kwietnia do 30 września 2021 r.,
- **CATI (Computer-Assisted Telephone Interviewing)** – wywiad telefoniczny realizowany przez rachmistrzów spisowych, podczas którego odpowiedzi na poszczególne pytania były odnotowywane przez nich w systemie komputerowym na formularzu. Ta część badania odbywała się od 4 maja do 30 września 2021 r.,
- **CAPI (Computer-Assisted Personal Interviewing)** – wywiad bezpośredni realizowany przez rachmistrzów spisowych. Był to wywiad terenowy, rachmistrzowie rejestrowali odpowiedzi respondenta w systemie zainstalowanym na urządzeniu mobilnym. Badanie w tej formie przeprowadzane było od dnia 21 czerwca br. do 30 września 2021 r. z zachowaniem reżimu sanitarnego i zasad realizacji spisu metodą wywiadu bezpośredniego wynikających z obostrzeń pandemicznych.

2. Podstawowe pojęcia i definicje

Badania aktywności ekonomicznej ludności są ważnym źródłem informacji dla rządów, ekonomistów, badaczy, podmiotów gospodarczych, jak również instytucji publicznych i samorządowców realizowanych w celu poznania dynamiki różnych zjawisk związanych z rynkiem pracy. Odnoszą się do wszelkich działań podejmowanych przez osoby fizyczne w celu poszukiwania pracy, zatrudnienia w sektorze formalnym i nieformalnym, osiągnięcia dochodów z innych źródeł, samozatrudnienia czy bezrobocia. Badania aktywności ekonomicznej pozwalają na analizę kluczowych wskaźników związanych z rynkiem pracy, takich jak: wskaźnik aktywności zawodowej, zatrudnienia, czy stopa bezrobocia. Zrozumienie tych zjawisk i zachodzących procesów wymaga posługiwania się takim samym aparatem pojęciowym. Dlatego też w tej części pracy zostaną przedstawione najważniejsze definicje i pojęcia. Wprowadzenie ich ma zapewnić jasność i spójność przekazu oraz jednoznaczną interpretację zawartych informacji i dokonanych analiz. Umożliwi efektywną komunikację i identyczne rozumienie zakresu i granic badanych zjawisk, co ułatwi porównanie wyników i pozwoli na uniknięcie nieporozumień lub odmiennych interpretacji w zależności od kontekstu czy czasu. Z tego względu, poniżej przedstawiono definicje pojęć, które będą odnosiły się do prezentowanych zmiennych i analiz.

Kategoria ludności według definicji krajowej – w kategorii tej są ujmowani stali mieszkańcy Polski, w tym osoby, które przebywają czasowo za granicą (bez względu na okres przebywania), ale zachowały stałe zameldowanie w Polsce, nie są natomiast ujmowani imigranci przebywający w Polsce czasowo.

Wiek – jest to liczba lat ukończonych. Wyznaczany jest poprzez porównanie pełnej daty urodzenia z datą przeprowadzenia spisu (tzw. dniem krytycznym, tj. 31 marca 2021 r.). W badaniach aktywności ekonomicznej populację stanowiły osoby, które miały 15 lat lub więcej.

Ekonomiczne grupy wieku – jest to umowna klasyfikacja badanych według kryterium zdolności do pracy. Wyróżnia się trzy grupy osób:

- **wiek przedprodukcyjny** – jest to wiek, w którym ludność nie posiada pełnej zdolności do czynności prawnych, a tym samym nie osiągnęła jeszcze całkowitej zdolności do pracy i jako pracownik podlega szczególnej ochronie prawnej. W przypadku badań aktywności ekonomicznej do tej grupy klasyfikowane są osoby, które ukończyły 15 lat, ale nie przekroczyły 18 lat,
- **wiek produkcyjny** – dolny próg tego przedziału wieku rozpoczyna się w momencie nabycia pełnej zdolności do pracy. Dla kobiet i mężczyzn jest to ukończenie 18 lat, natomiast górny próg jest uzależniony od płci. Dla mężczyzn jest to wiek poniżej 65 lat, a dla kobiet poniżej 60 lat. W ramach tego przedziału wyróżnia się jeszcze dwie podklasy wiekowe i są to:
 - a. **wiek mobilny** (osoby, które ukończyły 18 lat, ale nie ukończyły 45 lat. Wiek ten jest taki sam zarówno dla mężczyzn, jak i kobiet),
 - b. **wiek niemobilny** (mężczyźni, którzy ukończyli 45 lat i nie ukończyli 65 lat oraz kobiety, które ukończyły 45 lat, ale nie ukończyły 60 lat),
- **wiek poprodukcyjny** – dolny próg trzeciej grupy jest tożsamy z podstawowym wiekiem uprawniającym w Polsce do przechodzenia na emeryturę. Dlatego też w tym przedziale wiekowym będą sklasyfikowani mężczyźni, którzy ukończyli 65 lat oraz kobiety, które ukończyły 60 lat. Nieistotny jest przy tym stan faktyczny wykonywania pracy zarobkowej czy też nie.

Poziom wykształcenia jest to najwyższy ukończony cykl kształcenia w szkole lub szkolenia w innym trybie lub formie, uznany zgodnie z obowiązującym systemem szkolnictwa, podstawą zaliczenia wykształcenia do określonego poziomu jest uzyskanie świadectwo (dyplom) ukończenia odpowiedniej szkoły niezależnie od trybu jej ukończenia (dziennie, wieczorowo, zaocznie, eksternistycznie/stacjonarnie, niestacjonarnie, na odległość, korespondencyjnie) w kraju lub za granicą.

W dalszej części publikacji dane dotyczące wykształcenia ludności będą dotyczyły osób w wieku 15 lat lub więcej i prezentowane będą w następujących kategoriach:

- **wyższe** – dotyczy osób, których najwyższym poziomem edukacji jaki ukończyły są studia wyższe co najmniej z tytułem licencjata, inżyniera lub równorzędnym, lub uzyskały dyplom ukończenia kolegium nauczycielskiego, nauczycielskiego kolegium języków obcych (z wyjątkiem organizowanych w ramach szkoły wyższej) oraz kolegiów pracowników służb społecznych,
- **średnie lub policealne** – dotyczy osób, których najwyższym poziomem edukacji jaki ukończyły jest uzyskanie świadectwa ukończenia liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego, liceum uzupełniającego lub ukończyły gimnazjum przed 1932 rokiem. Odnosi się to również do osób, które otrzymały świadectwo ukończenia szkoły średniej zawodowej (technikum, technikum uzupełniającego, liceum zawodowego, liceum technicznego, szkoły artystycznej II stopnia realizującej jednocześnie program szkoły średniej). W tej grupie znajdują się też osoby, które posiadają świadectwo (dyplom) ukończenia szkoły policealnej (pomaturalnej), do której przyjęcie było uwarunkowane posiadaniem świadectwa ukończenia szkoły średniej oraz te, które ukończyły studium nauczycielskie,
- **zasadnicze zawodowe/branżowe** – dotyczy osób, których najwyższym poziomem edukacji jaki ukończyły jest uzyskanie świadectwa ukończenia: szkoły zawodowej (zasadniczej szkoły zawodowej lub rolniczej, szkoły przemysłowej), szkoły przysposobienia zawodowego lub rolniczego, korespondencyjnego kursu rolniczego wyłącznie na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej, szkoły mistrzów, branżowej szkoły I stopnia,
- **gimnazjalne** – dotyczy osób, których najwyższym poziomem edukacji jaki ukończyły jest uzyskanie świadectwa ukończenia gimnazjum lub świadectwa ukończenia specjalnej szkoły przysposabiającej do pracy,
- **podstawowe ukończone** – dotyczy osób, których najwyższym poziomem edukacji jaki ukończyły jest uzyskanie świadectwa ukończenia szkoły podstawowej (przed wojną szkoły powszechnej), kursów dla pracujących w zakresie szkoły podstawowej oraz szkoły artystycznej I stopnia realizującej jednocześnie program szkoły podstawowej,
- **podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego** – dotyczy osób, które uczyły się w szkole podstawowej, uczyły się w szkole podstawowej, lecz jej nie ukończyły, nigdy nie uczęszczały do szkoły.

W spisie zastosowano definicje aktywności ekonomicznej ludności zalecane przez Europejską Komisję Gospodarczą ONZ i Urząd Statystyczny Unii Europejskiej (Eurostat), oparte o rekomendacje Międzynarodowej Organizacji Pracy. Zgodnie z tymi zaleceniami, przedmiotem badania osób był fakt wykonywania/posiadania pracy w okresie badanego tygodnia (w Polsce był to tydzień od 25 do 31 marca 2021 r.) bądź poszukiwania pracy i gotowość do jej podjęcia. Badaniem objęto osoby w wieku 15 lat lub więcej. Przyjęto regułę klasyfikowania każdej osoby tylko do jednej z trzech kategorii: pracujących, bezrobotnych lub biernych zawodowo (faktyczna, a nie formalno-prawna sytuacja zawodowa badanych osób).

Ludność aktywna zawodowo obejmuje wszystkie osoby uznane za pracujące lub bezrobotne zgodnie z definicjami podanymi poniżej.

Do pracujących zostały zaliczone wszystkie osoby w wieku 15 lat lub więcej, które w okresie badanego tygodnia:

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód,
- nie wykonywały pracy, ale formalnie miały pracę, a czasową przyczyną niewykonywania pracy była np. choroba własna, urlop związany z wypoczynkiem lub opieką nad dzieckiem.

Bezrobotni to osoby w wieku 15–74 lata, które spełniły jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- aktywnie poszukiwały pracy, tzn. podjęły konkretne działania aby znaleźć pracę, w okresie od 1 do 31 marca,
- były zdolne/gotowe podjąć pracę w tygodniu badanym i następnym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Ludność bierna zawodowo to osoby w wieku 15 lat lub więcej, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne, tzn. osoby, które w badanym tygodniu:

- nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały,
- nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie były zdolne/gotowe do jej podjęcia w okresie od 1 do 15 kwietnia,
- nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę zatwierdzoną i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie: dłuższym niż 3 miesiące lub do 3 miesięcy, ale nie były gotowe tej pracy podjąć.

Jako **główne przyczyny bierności zawodowej** przyjęto:

- emeryturę/rentę/dochody kapitałowe (akcje, obligacje lub z własności),
- kontynuowanie nauki jako uczeń lub student,
- opiekę na dzieckiem lub osobą dorosłą,
- własny stan zdrowia niepozwalający na podjęcie pracy,
- wyczerpanie wszelkich możliwości znalezienia pracy,
- inny powód.

Praca główna to praca, która zwykle zajmuje więcej czasu. Jeżeli prace zajmują taką samą ilość czasu, pracą główną jest ta, która przynosi wyższy dochód.

Status zatrudnienia uwzględnia następujące kategorie pracujących: zatrudnieni (pracownicy najemni), pracujący na własny rachunek, pracujący w innym charakterze.

Zatrudnieni (pracownicy najemni):

- osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy lub umowy cywilnoprawnej; do tej grupy należą również praktykanci i stażyści, którzy otrzymywali wynagrodzenie za pracę,
- osoby wykonujące pracę nakładczą (inaczej chałupniczą),
- osoby zatrudnione w rodzinnym gospodarstwie rolnym bądź rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem i jednocześnie otrzymujące za wykonywaną pracę ustalony zarobek lub dochód (niekoniecznie w formie pieniężnej).

Pracujący na własny rachunek:

- właściele, współwłaściele lub dzierżawcy indywidualnego gospodarstwa rolnego pracujący w tym gospodarstwie,
- osoby prowadzące własną działalność gospodarczą poza rolnictwem (zarejestrowaną lub niezarejestrowaną),
- agenci we wszystkich systemach agencji,
- osoby, które na mocy porozumienia z pracodawcą zarejestrowały własną działalność jako 1-osobowy podmiot gospodarczy.

Do pracujących na własny rachunek zalicza się zarówno **pracodawców** (osoby pracujące na własny rachunek, które w badanym tygodniu zatrudniały przynajmniej 1 pracownika najemnego), jak i **osoby niezatrudniające pracowników**.

Pracujący w innym charakterze – to osoby, które są członkami spółdzielni produkcyjnych (również rolniczych) lub pracują na innych zasadach i nie klasyfikują się do grupy pracowników najemnych, pracujących na własny rachunek, pomagających członków rodzin oraz nie są praktykantami ani stażystami; do tej grupy należą również pomagający członkowie rodzin. Pomagający członkowie rodzin to osoby, które bez umownego, wcześniej ustalonego wynagrodzenia, pomagały w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem.

Współczynnik aktywności zawodowej jest to udział aktywnych zawodowo danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Wskaźnik zatrudnienia jest to udział pracujących danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Stopa bezrobocia jest to udział bezrobotnych danej kategorii w liczbie aktywnych zawodowo danej kategorii.

Współczynnik aktywności zawodowej i wskaźnik zatrudnienia zostały obliczone bez uwzględnienia osób o nieustalonym statusie na rynku pracy.

Uwaga. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

Methodological notes

1. Scope and survey procedure

The National Population and Housing Census was carried out between 1 April and 30 September 2021, as of 24:00 on 31 March 2021.

In accordance with the methodology recommended for labour market surveys by the International Labour Organization, in the section regarding economic activity, the fact of doing, having, or looking for a job, was determined, or in other words current activity was measured, in an interval called the reference period. This period refers to the week ending on the reference day of the survey (i.e. the period from 25 to 31 March 2021).

The survey was complete research and included all individuals permanently residing and temporarily staying in the territory of Poland, excluding the heads and foreign personnel of diplomatic representations and consular offices of foreign countries, members of their families and other recipients of privileges and immunities under the law, international agreements or generally recognized international customs.

According to the provisions of the Act of August 9, 2019, on the National Population and Housing Census 2021, the submission of data by individuals was mandatory. The same act required surveyed individuals to provide accurate, thorough and truthful answers. Responses regarding individuals under the age of 18 and absentees were made by the adults residing with them. Regarding persons staying in collective lodging facilities, census data was obtained on the basis of the documentation available from the owners, administrators or managers of the facilities.

The census was carried out using a mixed method, i.e., using data collected from respondents and data from administrative sources. Initially, the information collected in the census was taken from available administrative sources and used to prepare and update the list of personal and address data, as well as a direct source of census data. Next, the data covered by the scope of information of the 2021 census was collected from the entire population to be surveyed through an electronic census form. This was conducted with the use of the following methods and the following definitions:

- **CAWI (Computer-Assisted Web Interviewing)** – a self-administered online survey, based on respondents filling in an electronic form and was conducted from April 1 to September 30, 2021,
- **"Census on demand"** – a telephone interview at the respondent's request was conducted via a census hotline from April 1 to September 30, 2021,
- **CATI (Computer-Assisted Telephone Interviewing)** – a telephone interview conducted by census takers, during which answers to individual questions were recorded by them in a computer system in a form. This part of the survey took place from May 4 to September 30, 2021,
- **CAPI (Computer-Assisted Personal Interviewing)** – a face-to-face interview conducted by census takers. It was a field interview, with the census takers recording the respondent's answers in a system installed on a mobile device. The survey in this form was conducted from June 21 of this year until September 30, 2021, in compliance with the sanitary regime and the rules of implementation of the census by direct interview method resulting from pandemic restrictions.

2. Basic concepts and definitions

Surveys of the economic activity of the population are a significant source of information for governments, economists, researchers, business entities, along with public institutions and local governments. They are carried out in order to understand the dynamics of various phenomena concerning the labour market. They refer to the activities undertaken by individuals to seek

work, employment in the formal and informal sectors, income from other sources, self-employment or unemployment. Economic activity surveys make it possible to analyze key indicators related to the labour market, such as the activity rate, employment rate, or unemployment rate. Understanding these phenomena and the occurring processes requires using identical terminology. Therefore, this section of the paper will present the most important definitions and concepts. The introduction of these is intended to ensure clarity and consistency of the message as well as unambiguous interpretation of the information contained, and analyses made. It will enable effective communication and analogous understanding of the scope of the phenomena studied, which will aid the comparison of results and avoid misunderstandings or divergent interpretations depending on the context or time. Therefore, the following definitions of terms will apply to the variables and analyses presented.

Population category by national definition – this category includes permanent residents of Poland, including persons who are temporarily abroad (regardless of the period of their stay), but have maintained permanent residence in Poland; immigrants temporarily staying in Poland are not included.

Age – the number of years. It is determined by comparing the full date of birth with the date of the census (the so-called critical date, i.e. March 31, 2021). In the economic activity survey, the population consisted of persons who were 15 years or over.

Economic age groups – this is a conventional classification of respondents according to the criterion of ability to work. There are three groups of persons:

- **pre-working age** – the age in which the population does not have full legal capacity, and thus has not yet reached full work ability and is subject to special legal protection as a worker. In the case of economic activity surveys, this classification includes persons who have reached the age of 15 but are under 18,
- **working age** – the lower threshold of this age bracket begins when one acquires full work ability. For men and women, that is reaching 18 years of age. In contrast, the upper threshold is dependent on sex. For men the age is under 65, and for women under 60. Within this range, there are two more age subclasses as follows:
 - a. **mobile working age** (persons who are 18 years of age or older but under 45 years of age. This age is the same for both men and women),
 - b. **immobile working age** (men who are over 45 years old and under 65 and women who are over 45 years old but under 60),
- **post-working age** – the lower threshold of the third group is corresponding with the standard retirement age in Poland. Therefore, men who are 65 years of age or older and women who are 60 or older will be classified in this age bracket. Whether or not they are actually employed is irrelevant.

Education is the highest educational level achieved in a school-based system, or in any other training mode or form, recognised in compliance with the binding education system. The basis for classifying education to a given level is provided by a certificate (diploma) of completion of a certain school, irrespective of the mode of studying (full-time, evening/weekend, part-time, by correspondence) in the country or abroad.

In the remaining part of the publication, data on the education of the population will refer to persons aged 15 or over, and will be presented in the following classes:

- **tertiary** – refers to persons whose highest completed level of education is higher education with at least a bachelor's, engineer's or equivalent degree, or have received a diploma from a teachers' college, teachers' college of foreign languages (except those organized as part of a post-secondary school) and colleges of social service workers,

- **secondary or post-secondary** – refers to persons whose highest level of education is the obtaining of a certificate of completion of a general high school, specialized high school, supplementary high school, or completed middle school before 1932. This also applies to those who received a certificate of completion of a secondary vocational school (technical school, supplementary technical school, vocational high school, technical high school, secondary art school which implements a secondary school curriculum). This group also includes those who have a certificate (diploma) of completion of a post-secondary school, admission to which was conditional on having a secondary school certificate, and those who have completed a teacher training college,
- **basic vocational/sectoral** – refers to persons whose highest level of education they have is a certified completion of: a vocational school (basic vocational or agricultural school, industrial school), vocational or agricultural training school, correspondence agricultural course only at the level of basic vocational school, master's academy, first degree trade school,
- **lower secondary** – refers to persons whose highest level of education is the attainment of a certificate of completion of lower secondary or a certificate of completion of a special preparatory school,
- **primary** – refers to persons whose highest level of education is the obtainment of a certificate of completion from an elementary school (before the war, a grade school), courses for working persons in the domain of elementary school, and an art school of the first degree that follows the curriculum of an elementary school,
- **primary not completed and without school education** – refers to persons who are studying in elementary school, studied in elementary school but did not complete it, or never attended school.

The census uses the definitions of population economic activity recommended by the United Nations Economic Commission for Europe and the Statistical Office of the European Union (Eurostat), based on the recommendations of the International Labour Organization. According to these recommendations, the subject of the survey of persons was the fact of performing work/ having a job during the surveyed week (in Poland it was the week from 25 to 31 March 2021) or searching for a job and readiness to take it. The study included individuals aged 15 years or older. The rule was adopted to classify each person into only one of three categories: employed, unemployed or economically inactive (actual, not formal-legal occupational situation of the surveyed persons).

The economically active population includes all persons considered employed or unemployed in accordance with the following definitions.

The employed included all persons aged 15 years or over who, during the survey week:

- performed work for at least 1 hour that resulted in earnings or income,
- did not perform work, but formally had work, and the temporary reason for not performing work was, for example, their own illness, vacation or a child care leave.

The unemployed are those aged 15–74 who have met three conditions simultaneously:

- were not working individuals during the study week,
- actively sought work, i.e. took steps to find a job, between March 1 and March 31,
- were able/willing to work during the survey week and the following week.

The unemployed also included those who had found a job and were waiting for a job to start within 3 months and were willing to take that job.

The economically inactive population is defined as persons aged 15 or over who are not classified as employed or unemployed, i.e. persons who in the week under study:

- were not working, did not have a job and were not looking for one,
- were not working, were looking for work, but were not able/ready to work between April 1 and April 15,
- were not working and were not looking for work because they had a job and were waiting to begin working for more than 3 months or up to 3 months but were not ready to start working.

The main causes of inactivity were identified as:

- pension/capital income (stocks, bonds or from property),
- continuing education as an apprentice or student,
- child or adult care,
- own health condition that does not allow to work,
- exhausting all possibilities of finding a job,
- another reason.

The main job is the job that usually takes more time. If the jobs take the same amount of time, the main job is the one with the higher income.

Employment status includes the following categories of workers: employees, self-employed, workers in other capacities.

Employees:

- persons employed under an employment relationship or a civil law contract; this group also includes apprentices and interns who were paid for their work,
- persons who work as contractors (also known as homeworkers),
- persons employed on a family farm or in a family business outside agriculture and at the same time receiving a fixed income or earnings (not necessarily in the form of money) for their work.

Self-employed:

- owners, co-owners or lessees of an individual agricultural holding who work on the holding,
- individuals who are self-employed outside agriculture (registered or unregistered),
- agents in all agency systems,
- persons who, on the basis of an agreement with the employer, registered their own business as a one-person economic entity.

Self-employed include both **employers** (self-employed persons who employed at least 1 paid worker during the survey week) and **non-employing persons**.

Workers in other capacities are those who are members of production cooperatives (including agricultural cooperatives) or are employed/working on other terms and are not classified as employees, self-employed, assisting family members and are not apprentices or trainees; this group also includes contributing family members. Contributing family members are individuals who, without contractual, predetermined compensation, assisted in the operation of the family farm or family business outside agriculture.

Activity rate is the share of the economically active population of a given category in the total population of a given category.

Employment rate is the share of the employed persons of a given category in the total population of a given category.

Unemployment rate is the share of the unemployed of a given category in the economically active population of a given category.

Activity rate and Employment rate were calculated without taking into account persons with unknown status in the labour market.

Note. Due to data rounding, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item "total".